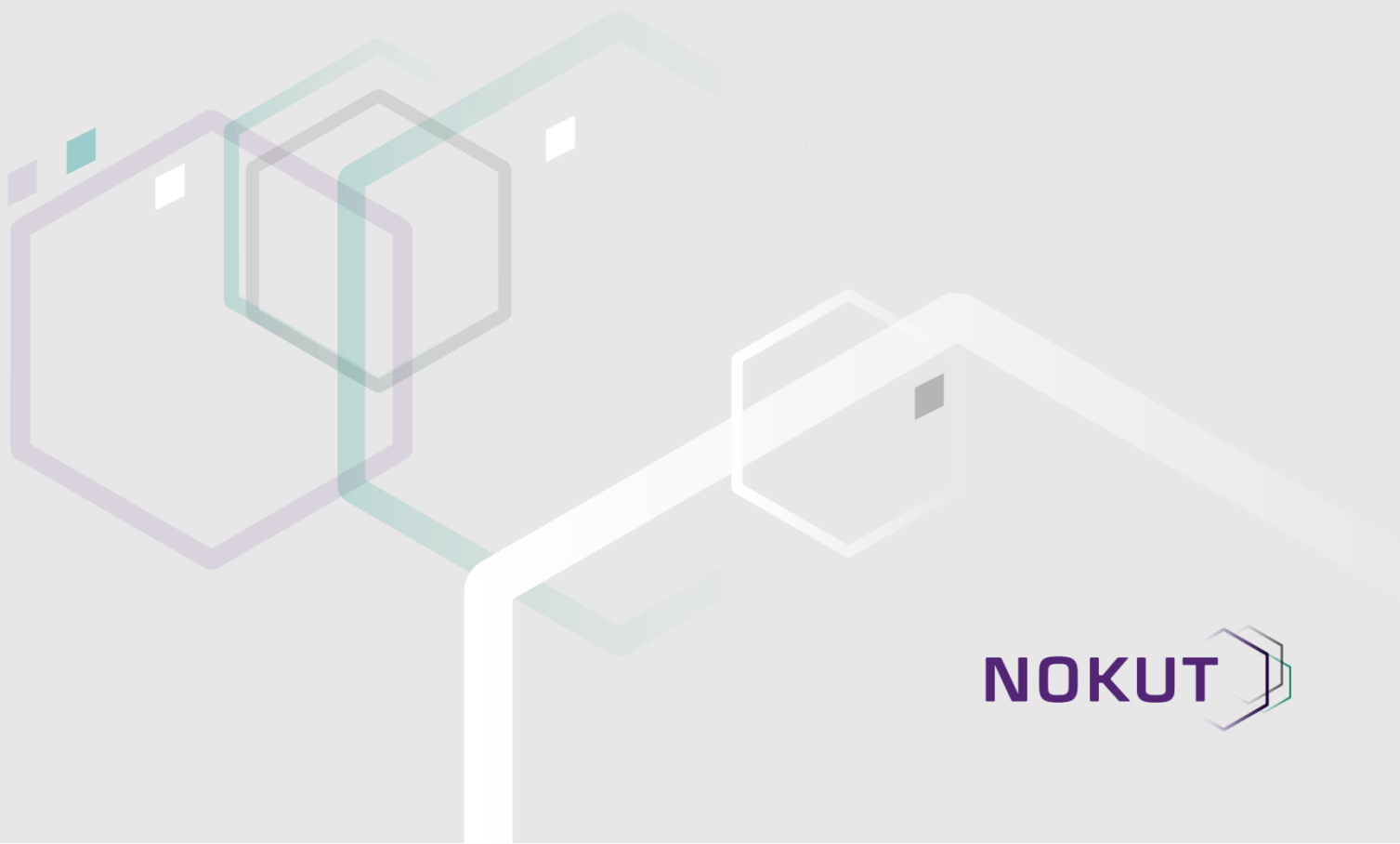

NOKUTs tilsynsrapporter

Erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid

Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling KBT
Desember 2019

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenne nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling KBT
Utdanningstilbudets navn:	Erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid
Nivå/fagskolepoeng:	60
Undervisningsform:	Nettbasert med samlinger
Sakkyndige:	Trude Klevan og Morten Brodahl
Dato for vedtak:	16.12.2019
NOKUTs saksnummer	19/02183

Forord

Fagskoleutdanning er høyere yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. En fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen, må utdanningen være akkreditert av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en søker sender inn søknad til NOKUT om akkreditering av en utdanning. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, der NOKUT avklarer om forutsetningene er til stede for videre behandling av søknaden. For de søkerinstitusjoner som ikke har en akkreditert fagskoleutdanning fra før av, vil NOKUTs innledende vurdering også omfatte om søkeren oppfyller kravene til styringsordning, forskrift og system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstill forutsetningene for behandling blir vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot kravene i fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Trude Klevan
- Morten Brodahl

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et rapportutkast, kapittel 4 til søkeren for kommentarer. Søkeren kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra søkeren, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for vedtaket samlet. Søker plikter å gjennomføre utdanningstilbudet slik det framgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn. Studenter kan lese rapporten for å få inntrykk av hvilken utdanningskvalitet de kan forvente. Yrkeslivet og andre samfunnsgrupper kan også orientere seg om den sluttkompetansen studentene sitter igjen med, og innholdet i utdanningen.

NOKUT, 16. desember 2019

Øystein Lund
tilsynsdirektør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om fagskolen og utdanningen	1
2	Innledende vurdering	2
2.1	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)	2
2.2	System for kvalitetssikring (§ 5-1).....	4
2.3	Konklusjon etter innledende vurdering	8
3	Rådgivende uttalelse fra nettpanel	10
3.1	Om prøveordningen.....	10
3.2	Nettpanelets vurdering.....	10
4	Sakkyndig vurdering av utdanningen	15
	Oppsummering	15
4.1	Læringsutbytte og navn	15
4.2	Opptak	19
4.3	Samarbeid med yrkesfeltet.....	20
4.4	Standarder, konvensjoner og avtaler	21
4.5	Omfang og studieplan.....	21
4.6	Utdanningens innhold og emner	22
4.7	Undervisning, veiledning og vurdering	27
4.8	Praksisordning.....	31
4.9	Undervisningspersonale.....	31
4.10	Faglig ansvarlig.....	34
4.11	Sensorer	34
4.12	Infrastruktur	35
4.13	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	37
4.14	Merknad fra NOKUT knyttet til kravet om infrastruktur.....	37
5	Tilsvarsrunde.....	38
5.1	Søkerens tilbakemelding.....	38
5.2	Sakkyndig tilleggsvurdering	41
5.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	42
5.4	NOKUTs tilleggsvurdering.....	42
6	Vedtak.....	44

7 Dokumentasjon.....	44
Vedlegg 1:	45

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om fagskolen og utdanningen

KOMPETANSESENTER FOR BRUKERERFARING OG TJENESTEUTVIKLING KBT¹ søkte NOKUT 4. mars 2019 om akkreditering av *fagskole for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 studiepoeng som gis på heltid, eller deltid over to år. Søkeren har ingen tidligere godkjente fagskoleutdanninger.

Den omsøkte undervisningsformen er nettbasert med samlinger. På søknadstidspunktet er det uklart hvor søker vil avholde samlingene. Aktuelt studiested må avklares før vedtak om akkreditering fattes. I mellomtiden kan NOKUT gi tilsagn om akkreditering.

---

¹ Forkortet «KBT», «søkeren» eller «fagskolen»

2 Innledende vurdering

Teksten i dette kapitlet er NOKUTs administrative vurdering av de grunnleggende forutsetningene som må være oppfylt for kunne tilby fagskoleutdanning. Noen av kravene vurderes både av NOKUTs administrasjon, og den sakkyndige komiteen. Der det forekommer «vi» i kapittel 2, er det et uttrykk for NOKUTs administrasjon. Der det forekommer «dere» er det en henvendelse til søkeren.

Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

Vi gjør oppmerksom på at vurderingen av kvalitetssikringssystem, styringsordninger og forskrift/reglement vil være begrenset. NOKUT kan derfor senere påpeke feil og mangler dersom vi ved et framtidig gjennomsyn avdekker det, selv om vi i denne søknadsrunden skulle finne at kvalitetssikringssystem, styringsordninger og/eller reglement tilfredsstillende oppfyller kravene.

2.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

2.1.1 Krav i fagskoleloven med forskrifter

(1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav: a) Grunnlag for opptak.   b) System for kvalitetssikring.   c) Organisasjon og ledelse. Det er fagskolens styre som er ansvarlig for utdanningen.   d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter.   e) Vitnemål.   f) Forskrift. Forskriften skal fastsette studentenes rettigheter og plikter, og være utformet slik at det sikrer lik og upartisk behandling.   g) Klageinstans. Styret selv fastsetter regler for klagebehandling.

Vurdering

Grunnlag for opptak

Kravet om grunnlag for opptak vurderes av de sakkyndige i kapittel 4.2.1.

System for kvalitetssikring

Kravene til system for kvalitetssikring er ikke tilfredsstillende oppfylt. System for kvalitetssikring godkjennes ikke. Se punkt 2.3 for vår vurdering av systemet.

Organisasjon og ledelse

Styrets sammensetning oppfyller lovens krav, og det framgår at representanter for studentene og ansatte skal velges av og blant sine grupper og møter med fulle rettigheter som styremedlem.

I vedtektene står det at styret «... skal bestå av minimum 5 og maksimum 10 medlemmer». Et styre med fem medlemmer vil ikke oppfylle fagskolelovens krav til syv medlemmer, jf. lovens § 10.

Styrets ansvar for fagskoleutdanningen framgår klart av styrets vedtekter, og dekker i all hovedsak forholdene styret er pålagt å ta ansvar for etter fagskoleloven. Vi savner imidlertid at vedtektene viser til at styret har ansvar for kvalitetssikring av utdanningen. Det nevnes i vedtektene at styret er

ansvarlig for studentenes læringsmiljø, men det kan med fordel tydeliggjøres at dette omfatter det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet.

Studentenes læringsmiljø og rettigheter

Søknaden dokumenterer på en tilfredsstillende måte hvem som har ansvar for de oppgaver som er beskrevet i fagskoleloven § 15, og som påvirker studentenes rettigheter. Det kommer tydelig fram av styrets vedtekter at styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø.

Vitnemål

Vi finner noen feil og mangler ved KBTs vitnemålsmal. Malen mangler for eksempel nevning av at utdanningen leder til «fagskolegrad» og en tydeliggjøring av karakterskalaen som brukes. Vi anbefaler å se til vitnemålsmalene utarbeidet av Nasjonalt fagskoleråd.

I rapportens punkt 4.1 bemerker de sakkyndige et ønske om at vitnemålet skal inkludere en kort beskrivelse av hva utdanningens formål er, hvem den er rettet mot og hva den kvalifiserer til.

Reglement og forskrifter

I fagskoleloven settes krav om at fagskolene skal utforme forskrift om opptak (fagskoleloven § 16) samt forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamen (fagskoleloven § 21). KBT har samlet sine bestemmelser i én forskrift: «Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskole for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid». Forskriften tilfredsstiller kravene i fagskoleloven og tilhørende forskrifter.

Vi gjør oppmerksom på at Kunnskapsdepartementet kunngjorde en ny versjon av forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) den 11. juli 2019. Søkeren må oppdatere henvisninger til fagskoleforskriften i sin egen forskrift.

Klagebehandling

I fagskoleloven § 20 stilles det krav om at det skal opprettes en lokal klagenemnd. Klagenemnden skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Lederen og varamedlemmet for lederen skal fylle de lovbestemte kravene for lagdommere. Lederen og varamedlemmet for lederen skal ikke være ansatt ved fagskolen. To av medlemmene skal være studenter.

Vi finner at klagenemndens sammensetning oppfylder kravene i fagskoleloven. Rutinen for klagebehandling er i hovedsak i samsvar med informasjonen som finnes i KBTs forskrift og vedtekter. Det er tydelig hvilke saker som behandles av styret og av klagenemnden, og fordelingen av saker er i hovedsak i tråd med fagskolelovens krav. Vi finner imidlertid noen forhold vi må kommentere.

- Det framgår av rutinen for klagebehandling at rektor treffer vedtak om «§ 4-9 om klage over formelle feil ved eksamen m.m.». Fagskoleloven § 20 fastslår at det kun er styret eller lokal klagenemnd som kan fatte vedtak etter lovens § 23 Klage på formelle feil ved eksamen.
- I vedtektene står det at nemnda behandler klager om «§ 6-1 tredje ledd om kvalitet på undervisning og lærer.», mens det i rutinen for klagebehandling står: «§ 6-2 om kvaliteten på undervisning, lærer og læringsmiljø». Ifølge forskriftsutkastet er sistnevnte korrekt og vedtektene må derfor korrigeres.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Søkeren må

- se til at kravene til system for kvalitetssikring er tilfredsstillende oppfylt, jf. punkt 2.3 for vår vurdering av systemet.
- se til at fagskolens styre vil bestå av minst syv medlemmer
- tydeliggjøre i styrets vedtekter at styret har ansvar for kvalitetssikringen av utdanningen
- se til at vitnemålsmalen dekker det den må
- oppdatere henvisninger til fagskoleforskriften i sin egen forskrift
- korrigere hvem som fatter vedtak ved klage over formelle feil ved eksamen m.m, slik at KBTs bestemmelse er i henhold til fagskoleloven § 23 Klage på formelle feil ved eksamen
- korrigere nevning, i styrets vedtekter, av at klagenemnda behandler klager om «§ 6-1 tredje ledd om kvalitet på undervisning og lærer.» Det skal være «§ 6-2».

Søkeren bør

- tydeliggjøre i styrets vedtekter at ansvaret for studentenes læringsmiljø omfatter det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet
- se til vitnemålsmalene utarbeidet av Nasjonalt fagskoleråd i arbeidet med egen vitnemålsmal

2.2 System for kvalitetssikring (§ 5-1)

2.2.1 Systembeskrivelse

(1) Fagskolen skal ha en systembeskrivelse som består av de ulike elementene i kvalitetssikringssystemet og viser sammenhengen mellom disse. Beskrivelsen skal omfatte ansvarsforhold og rapporteringslinjer, og det skal fremgå hvordan informasjonen systemet fremskaffer blir brukt til å utvikle og forbedre utdanningene.

Beskrivelse og vurdering

KBTs systembeskrivelse er ikke datert. Ifølge institusjonsprofilen fattet styret vedtak om godkjenning av systemet den 26. februar 2019.

Systembeskrivelsen inneholder følgende elementer:

- Kvalitetssikringssystemet og dets mål
- Kvalitetssikringssystemets verktøy
- Organisasjonskart
- Tilbakemeldinger på kvalitet
- Kvalitetsmål og kvantitative indikatorer
- Rutinebeskrivelse
- Årsplan
- Vedlegg: mal for årsrapport og mal for medarbeidersamtale

Systembeskrivelsen viser sammenhengen mellom de ulike elementene i kvalitetssikringssystemet, blant annet gjennom årsplanen. «Årsplanen blir brukt som et verktøy for å illustrere tidspunkt og ansvars- og rapporteringslinjer for innsamling/gjennomføring, sammenstilling og rapportering, gjennomgang/vurdering og oppfølging av tiltak i fagskolens rutiner og kvalitetssikringsverktøy» (s 5). Årsrapporten blir det samlede dokumentet som oppsummerer avvik, tiltak og oppfølging.

Roller og ansvar er godt beskrevet i kapittel 3 i systembeskrivelsen. Det er oppgitt hvem de ansvarlige for de ulike elementene/aktivitetene skal rapportere videre til. Rapporteringslinjene framkommer også gjennom illustrasjon i organisasjonskartet som er vedlagt.

Det framgår tydelig hvordan informasjonen systemet framskaffer blir brukt til å utvikle og forbedre utdanningen. Innhentet materiale oversendes rektor som tar dette videre inn i årsrapport og til styret. Under kapittel 5 Rutinebeskrivelser, finner vi at «Styret skal diskutere kvalitet ut i fra fagskolens mål og kvantitative indikatorer, evalueringresultater i årsrapporten, innspill fra studenter, ansatte og aktører i yrkesfeltet, og beslutte tiltak til kvalitetsforbedring basert på dette».

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.2 Mål for kvaliteten

(2) Fagskolen skal sette mål for kvaliteten i utdanningene. Kvantitativ informasjon skal indikere om målene er nådd.

Beskrivelse og vurdering

Søkeren har i kapittel 4 Kvalitetsmål og kvantitative indikatorer i beskrivelse av kvalitetssikringssystemet lagt fram dokumentasjon på at det er satt mål for kvaliteten i utdanningen. De har satt opp kritiske verdier for svarprosent fra respondentene i de ulike evalueringene, for eksempel «Evaluering halvveis for studenter», «Evaluering av egen undervisning for undervisningspersonalet» og «Evaluering av utdanningen for undervisningspersonalet».

Vi mener at et mål om 100 % svarprosent er urealistisk, kanskje er til og med den kritiske verdien på 75 % lite sannsynlig. Dette kan vi si på grunnlag av det vi har erfart med de fleste fagskoler. Fagskoler kan i stor grad påvirke svarprosenten til de som lønnes av KBT, for eksempel ved at sensors oppdrag omfatter å gi tilbakemelding på utdanningen samtidig med sensur. Studenter derimot står fritt til ikke å svare. Vi vil derfor anbefale å nedjustere målene, og så kan målene revurderes etter noen års gjennomføring.

Utover mål om svarprosent, er målene delt opp i følgende grupperinger:

- Resultater og frafall
- Studenter
- Undervisningspersonalet
- Eksterne forelesere

- Sensorer
- Praksisveiledere

Her finner vi for eksempel:

Studenter		
Tilfredshet med informasjon og organisering	90 %	75 %
Tilfredshet med læringsmiljø	95 %	75 %
Tilfredshet med medvirkning	90 %	75 %

(Kolonnene fra venstre: «Indikatorer», «Mål» og «Kritisk verdi».)

Det framgår ikke hvordan målingene utregnes. Av malene for evalueringsskjemaene ser vi at KBT framsetter påstander og respondenten angir så hvor enige eller uenige de er i påstanden (likert-skala). Vi ser at påstandene er gruppert under ulike indikatorer, slik som «Informasjon og organisering», «Læringsmiljø» og «Medvirkning». Det må angis hvilket forhold svar på likert-skalaen har til prosentene i målsettingen. Noen fagskoler velger for eksempel å tydeliggjøre dette ved å skrive at «X % skal ha svart 5 eller 6 på spørsmål om indikator i skjema», eventuelt «... bedre enn 4 på spørsmål ...». Det er opp til søker om de ønsker å justere evalueringsskjemaet sitt eller gå vekk fra prosenter som terskelverdier og velger et helt annet alternativ, men det må være en tydelig sammenheng mellom informasjonen som hentes inn og det som settes som kritiske verdier. Mål og indikatorer må ha en tydelig kobling.

Vi vil også foreslå at søkeren vurderer hvorvidt de kan redusere antall elementer i evalueringsskjemaene, særlig opp mot studentene og undervisningspersonalet. Nå er det 25–49 elementer. Slike mengder kan bidra til å redusere svarprosenten.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Søkeren må

- tydeliggjøre sammenhengen mellom informasjonen som hentes inn og det som settes som kritiske verdier

Søkeren bør

- vurdere å nedjustere målene for svarprosenten
- vurdere hvorvidt evalueringsskjemaene kan reduseres i omfang

2.2.3 Tilbakemeldinger om kvaliteten

- (3) Fagskolen skal innhente tilbakemeldinger om kvaliteten i utdanningene fra:
- a) Studenter.
  - b) Undervisningspersonalet.
  - c) Sensorer.

d) Aktører i yrkesfeltet.

Beskrivelse og vurdering

Ettersom søkeren ikke har noen utdanning i drift, kan vi kun se på rutinene for det som skal gjøres.

Søkeren har lagt fram dokumentasjon for innhenting av tilbakemeldinger om kvaliteten i utdanningen fra ulike grupper:

- studenter, punkt 3.7 i systembeskrivelsen
- undervisningspersonalet, punkt 3.4 i systembeskrivelsen
- sensorer, punkt 3.5 i systembeskrivelsen
- aktører i yrkesfeltet, punkt 3.6 i systembeskrivelsen

Dokumentasjon finnes i systembeskrivelsen, som angitt over, og i malene for evalueringene. I tillegg vil det føres referat fra det årlige samarbeidsmøtet med aktører i yrkesfeltet.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.4 Vurdering av utdanningskvaliteten

(4) For hver utdanning skal fagskolen årlig gjennomgå utdanningskvaliteten basert på den informasjonen som fremkommer gjennom kvalitetssikringssystemet. Fagskolen skal også vurdere om utdanningene fyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning i lov og forskrifter.

Beskrivelse og vurdering

Ettersom søkeren ikke har noen utdanning i drift, kan vi kun se på rutinene for det som skal gjøres.

Det framgår av systembeskrivelsen, punkt 1.3.5, at ledelsen skal utarbeide en årlig rapport til styret, hvor det gis en overordnet vurdering av utdanningskvaliteten. Søkeren har lagt fram mal for årsrapport for å gi inntrykk av hvordan rapportene vil bli. Det framgår av malen at informasjonen som har blitt samlet gjennom kvalitetssikringssystemet, vil benyttes som grunnlag for vurderingene.

Det står i systembeskrivelsen, punkt 1.2, at «[Kvalitetssikringssystemet] er viktig for å sikre at fagskolen drives i samsvar med gjeldende lovverk ...» Vi finner imidlertid ikke eksplisitt nevnt hvordan KBT skal vurdere om utdanningene fyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning i lov og forskrifter.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Søkeren må

- inkludere rutine for vurdering av om utdanningene fyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning i lov og forskrifter.

2.2.5 Årsrapport om utdanningskvalitet

(5) Ledelsen skal årlig utarbeide en rapport til styret med en overordnet vurdering av utdanningskvaliteten i utdanningene.

Beskrivelse

Ettersom søkeren ikke har noen utdanning i drift, kan vi kun se på rutinene for det som skal gjøres.

Som nevnt tidligere, framgår det av systembeskrivelsen, punkt 1.3.5, at ledelsen skal utarbeide en årlig rapport til styret og malen for denne ligger som vedlegg til systembeskrivelsen.

2.2.6 Konklusjon

Systemet for kvalitetssikring godkjennes ikke.

Søkeren må

- tydeliggjøre sammenhengen mellom informasjonen som hentes inn og det som settes som kritiske verdier
- inkludere rutine for vurdering av om utdanningene fyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning i lov og forskrifter.

Søkeren bør

- vurdere hvorvidt evalueringsskjemaene kan reduseres i omfang

2.3 Konklusjon etter innledende vurdering

Søknaden går videre til sakkyndig vurdering, men før et vedtak om akkreditering kan fattes må søkeren

- se til at kravene til system for kvalitetssikring er tilfredsstillende oppfylt, jf. punkt 2.2.6
- se til at fagskolens styre vil bestå av minst syv medlemmer
- tydeliggjøre i styrets vedtekter at styret har ansvar for kvalitetssikringen av utdanningen
- se til at vitnemålsmalen dekker det den må
- oppdatere henvisninger til fagskoleforskriften i sin egen forskrift
- korrigere hvem som fatter vedtak ved klage over formelle feil ved eksamen m.m, slik at KBTs bestemmelse er i henhold til fagskoleloven § 23 Klage på formelle feil ved eksamen
- korrigere nevning, i styrets vedtekter, av at klagenemnda behandler klager om «§ 6-1 tredje ledd om kvalitet på undervisning og lærer.» Det skal være «§ 6-2».

Søkeren bør

- vurdere hvorvidt evalueringsskjemaene som benyttes i systemet for kvalitetssikring kan reduseres i omfang
- tydeliggjøre i styrets vedtekter at ansvaret for studentenes læringsmiljø omfatter det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet
- se til vitnemålsmalene utarbeidet av Nasjonalt fagskoleråd i arbeidet med egen vitnemålsmal

3 Rådgivende uttalelse fra nettpanel

3.1 Om prøveordningen

NOKUT gjennomfører våren 2019 et forsøk hvor vi deler opp den faglige vurderingen av søknader om akkreditering av nettbaserte fagskoleutdanninger i to. I den første delen gir et referansepanel en rådgivende uttalelse om planene for den nettbaserte gjennomføringen av utdanningen. Vi omtaler dette panelet som *nettpanelet*. I den andre delen vurderer en sakkyndig komité om utdanningen i sin helhet oppfyller de faglige kravene i fagskoletilsynsforskriften. De sakkyndige benytter nettpanelets vurdering som bakgrunnsinformasjon, og kan velge å videreføre nettpanelets råd i sin vurdering. NOKUT fatter vedtak på bakgrunn av de sakkyndiges vurdering.

Formålet med prøveordningen er å bidra til å styrke vurderingen av nettbaserte deler av utdanningene, å sikre likebehandling av søknader så langt det er mulig, og å legge til rette for en bedre sammenkobling av den nettpedagogiske kompetansen og den spesifikt faglige kompetansen.

Nettpanelet består av to-tre personer med nettpedagogisk kompetanse og erfaring. Panelet vurderer relevante søknadsdokumenter fra 9-12 søknader om akkreditering av fagskoleutdanning. På grunnlag av dette gir panelet en rådgivende uttalelse om hvorvidt planene for den omsøkte utdanningen tilfredsstiller NOKUTs krav som berører nettbasert utdanning, det vil si krav til infrastruktur, undervisningsformer og læringsaktiviteter, eksamens- og vurderingsordninger og fagmiljøets kompetanse. Kravene er utledet av kapittel 3 i fagskoletilsynsforskriften.

Referansepersonene som har vurdert den her omtalte utdanningen er: Marit Berg og Siri Sollied Madsen.

3.2 Nettpanelets vurdering

Teksten i dette kapittelet er nettpanelets vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for nettpanelet.

Vurdering av planer for nettbasert gjennomføring av utdanningen Fagskole for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid ved Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling KBT

Informasjon i studieplanen om den nettbaserte gjennomføringen

Gjennomføringsmåten er nettbasert, og har 12 samlinger i løpet av heltidsstudiet som varer et år. På deltidsstudiet er det fire samlinger første året og åtte samlinger på andre året.

Studieplanen inneholder stort sett tilstrekkelig med informasjon om hvilke læringsaktiviteter som foregår i tilknytning til hvilke emner og hvor (henholdsvis på nett og på samlinger).

Læringsplattform og infrastruktur

Digitale verktøy², informasjonstjenester og IKT-ressurser for utdanningen er beskrevet. Det stilles krav til at studentene må disponere egen PC med tilgang til Internett og dokumentverktøy som for eksempel Microsoft Office Word. Studenter må også ha tilgang til Internett, videokamera, mikrofon og høyttaler på enten PC, nettbrett eller telefon til å gjennomføre obligatoriske aktiviteter og møter over nett. Det presenteres nettressurser som studentene vil gjøres kjent med i løpet av studiet:

- Erfaringskompetanse sitt bibliotek
- BIBSYS Brage
- Erfaringsssentrum - Nettverksorganisasjon for erfaringskonsulenter
- EK magasinet
- Senter for psykisk helse og rus (SFPR) ved Universitetet i Sørøst-Norge
- Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid - NAPHA
- Helse- og sosialombudet
- Implementing recovery through organisational change - ImROC (UK)
- Peer Providers - SAMHSA - HRSA Center for integrated Health solutions (US)
- Peer-netværket Danmark (DK)

Fagskolen benytter Lifter LMS av WordPress som læringsplattform. WordPress er veletablert og har gode løsninger. Vi har ingen innvendinger til valg av plattform.

Skolens rutiner og organisering av brukerstøtte og IT-support for studenter og ansatte: Det er beskrevet at studentene får veiledning i bruk av de digitale verktøyene. Studentene vil få tilgang til og opplæring i bruk av læringsplattformen ved første fellessamling. I administrasjonen ved fagskolen er det ansatt en egen IT-ansvarlig som har ansvar for teknisk støtte, og er tilgjengelig på dagtid over telefon, læringsplattformen, ved fellessamlinger og ved skolens kontor.

Undervisning, veiledning og vurdering av nettstudenter

Det er oppgitt at følgende læringsaktiviteter og vurderingsformer benyttes på nettet:

- Forelesning på LMS
- Webinar (obligatoriske)
- Studentene vil bli oppfordret til å benytte seg av samskrivingsverktøy (for eksempel gratisverktøyet Google Docs) på samlinger og i hjemmearbeid.
- Studentene skal utarbeide tre digitale mapper, som skal inneholde oppgaver, innleveringer, gruppearbeid og refleksjonsnotater.
- Digital veiledning via LMS
- Veiledning ved bruk av videomøte.
- Digital innlevering av muntlige oppgaver ved bruk av lyd/videoformat.
- Kommunikasjon mellom studentene på læringsplattformen

Det er beskrevet greit hvordan de fleste av de ulike undervisningsaktivitetene skal brukes, noe er beskrevet litt innforstått (for eksempel «quiz gjennom skjema», nevnt i studieplanen, framgår ikke om er på papir eller digitalt):

---

² Med digitale verktøy viser vi til fagskolens bruk av digitale verktøy og medier til undervisning og læring. Eksempler på dette kan læringsplattformer og andre digitale læringsressurser, publiseringsløsninger, opptak og streaming av forelesninger og webmøteverktøy.

Forelesninger på LMS beskrives som innspilte videoer, som har til hensikt å gi studentene teoretisk innføring i emnene.

Webinaret benyttes som en synkron aktivitet hvor lærer foreleser på video som streames live med studentene som også deltar med video. Studentene har mulighet til å komme med spørsmål og refleksjoner, og man tar sikte på en dialog i plenum innimellom teoretisk innføring eller oppgavegjennomgang fra lærer. Hensikten er å gi studentene en teoretisk innføring i emnene, gi løpende veiledning, gjennomføre dialogprosesser, samt utvikle kompetanse gjennom aktiv deltakelse fra studentene. Fagskolen benytter verktøyet Zoom til dette, som studentene vil få tilgang til ved første fellessamling. Dette tyder på å være et greit verktøy med de grunnleggende behovene for webinar og videomøter. Fagskolen beskriver god kjennskap og erfaring med dette verktøyet. Skulle det vise seg at det ikke fungerer optimalt eksisterer det andre verktøy som vil kunne dekke dette behovet.

Lærer gir studenten veiledning på mappen via læringsplattformen to ganger i løpet av emnet; tre uker etter oppstart av emnet gjennomføres det et videomøte mellom lærer og studenten hvor utforming og innhold i mappen drøftes.

Studentene vil få tilgang til innleveringer og oppgaver digitalt på læringsplattformen. Dette vil bli gjort tilgjengelig i sammenheng med forelesning på samlinger eller videoforelesning, i tillegg til litteratur for det aktuelle temaet. Gjennom oppgaver og innleveringer vil studentene drøfte problemstillinger, formidle sin kompetanse, og sette det sammen med teori. Studentene vil også få testet sine kunnskaper, noe som gir grunnlag for finne ut hvordan hver enkelt ligger an opp imot læringsutbyttmålene, hvilke tema studenten er sterkere og svakere på, som vil gi føringer på videre fokusområder. Ved flere innleveringer vil studenten få muligheten til å velge selv om det gjøres muntlig eller skriftlig ut i fra hvordan studenten selv opplever å drøfte og formidle på best mulig måte.

Undervisningsaktivitetene er knyttet til læringsutbyttebeskrivelsene. I flere av emnene er det mange læringsutbyttebeskrivelser som omhandler faktabasert kunnskap og teoretiske perspektiver på faget. Dette er faglig innhold som fint benyttes ved bruk av videoforelesning og samlingsbasert forelesning. Behovet for dialog og bearbeidelse av stoff er ivaretatt både gjennom webinarer, veiledning og samlingsbaserte gruppearbeid. Det er vanskelig å si så mye konkret på dette punktet siden søknaden i seg selv ikke beskriver nærgående hvordan for eksempel gruppearbeidene er lagt opp. Det er fordeler og ulemper ved bruk av nettbasert utdanning, i dette tilfellet er det i så stor grad samlingsbasert aktivitet at panelet anser behovene for dialog, studentaktive arbeidsmetoder og lignende som ivaretatt.

Det er ikke beskrevet hvordan det konkret er lagt til rette for studentaktivitet i det nettbaserte opplegget. Det beskrives at læringsplattformen gjør det mulig for studentene å kommunisere seg imellom i eget læringsrom, ved for eksempel å stille spørsmål, utveksling av notater etter gruppearbeid eller dele læremidler og ressurser. Dette blir noe vagt og konkrete tiltak for å sikre studentaktivitet i det nettbaserte opplegget kan med fordel konkretiseres.

Det er lagt til rette for toveiskommunikasjon mellom studenter og lærere og studenter imellom gjennom metoder som er valgt (eks. videomøter, muligheter i LMS-et, fysiske samlinger og webinarer).

Det er lagt opp til synkron oppstart av utdanningen, og progresjonen er i noen tilfeller asynkron.

Progresjonen vil variere ut i fra at man kan velge heltid- eller deltidsstudiet, men samlingsukene er en fastsatt obligatorisk aktivitet, hvor både heltid- og deltidsstudenter deltar. Teoriemnene er lagt opp med tanken om at man enkelt kan velge å kun ta ett emne istedenfor hele utdanningen, slik at det åpnes opp for flere med hensyn til individuelle kompetansebehov, kapasitet og muligheter.

Det kan videre gis fritak for emner som inngår i utdanningen, på grunnlag av annen dokumentert utdanning og kompetanse. Derimot må minst 30 av studiepoengene som skal inngå i beregningsgrunnlaget være avlagt ved fagskolen, for at fagskolen skal kunne utstede vitnemål eller annen dokumentasjon for fullført utdanning. Dette beskrives som en fagskole som etterstreber å være fleksibel, ved blant annet å gi studentene alternative løsninger ved fravær. Denne fleksibiliteten kan tyde på tilfeller med asynkron progresjon, men med utgangspunkt i synkron gjennomføring.

Lærers tilbakemelding på en forespørsel fra en nettstudent er ivaretatt under praksisemnet via skolekontakten (ansvarlig for praksis ved fagskolen) som skal være tilgjengelig for kontakt via læringsplattformen og telefon, og skal gi studenten respons innen tre dager. Praksisveileder (ansvarlig ved praksisstedet) skal være tilgjengelig for veiledning minst én time per uke per student. Studenten har et selvstendig ansvar for å ta opp eventuelle problemer underveis, primært med praksisveilederen, sekundært med skolekontakten. Hvordan andre forespørsler utenom praksis ivaretas framgår ikke. Dette bør konkretiseres.

Fagskolen har ikke beskrevet ordninger for å registrere og følge opp studenter som ikke er inne på læringsplattformen over et visst tidsrom. De skriver derimot at dersom det oppdages via læringsplattformen at studentene ikke holder nødvendig progresjon, vil fagskolen ta kontakt med studenten og iverksette tiltak. Dette omfatter også oppfølging i forbindelse med sykdom, fravær eller andre forhold som påvirker utdanningen. Det konkrete ansvaret for registrering, oppfølging og definering av hva «et visst tidsrom» innebærer bør konkretiseres.

Nettpedagogisk kompetanse i fagmiljøet

Undervisningspersonalet har følgende nettpedagogiske/digitale kompetanse:

Faglig ansvarlig har relevant praksiserfaring som faglig ansvarlig for digital videreutdanning i ledelse ved tidligere Høgskolen i Sør-Trøndelag i 10 år. Ansatt timelærer er IKT-ansvarlig i Melhus kommune og annen timelærer driver eget websystem i assistert selvhjelp. Det er begrenset hvor mye formell digital kompetanse det er i personalet, og vi vil anbefale ansettelse av en formelt utdannet IT-ansvarlig (som beskrevet i søknad, med minimum bachelornivå).

Det er delvis redegjort for fagskolens planer for å sikre at undervisningspersonalet får tilstrekkelig kompetanse til at den nettbaserte utdanningen kan gjennomføres som planlagt. Det vises til en intensjonsavtale med fagskolen TISIP, om å bistå med kurs/opplæring for ansatte ved behov og ved nyansettelser/nyanskaffelser innen IKT og digitale løsninger, for å sikre tilstrekkelig og oppdatert digital kompetanse på fagskolen. Det vil arrangeres opplæringsseminar for alle ansatte ved fagskolen før driften begynner. TISIP har de siste 25 årene deltatt i en rekke forskningsprosjekter innenfor ulike problemstillinger relatert til nettbasert utdanning og e-læring. Dette dreier seg om alt fra kvalitet i utdanning, bruk av verktøy og skreddersydd opplæring tilpasset den enkelte student. Konkret skal TISIP Fagskole bidra med tilrettelegging og oppfølging av LMS og støtte i forbindelse med tilpasning og utvikling av pedagogiske opplegg på nett. Dette inkluderer også gjennomføring av nettbaserte samlinger.

Det skal videre ansettes en IT-ansvarlig. IT-ansvarlig skal ha ansvar for digital og teknisk støtte, og skal være tilgjengelig for ansatte og studenter på dagtid over telefon, e-post, LMS og på fagskolens kontor. Responstid på forespørsel fra studentene skal være innen 3 dager.

Panelets oppsummering og råd

Vi mener at planene om gjennomføring av den nettbaserte utdanningen ikke synes tilstrekkelige for å sikre framdrift og legge til rette for gode studieforhold for studentene.

Vi anbefaler at de sakkyndige ser særlig på disse forholdene:

Det beskrives at utdanningen er nettbasert med samlinger. Med utgangspunkt i omfanget på 12 samlinger i løpet av årsstudiet (fem dager per samling, 7,5 timer per dag), kan begrepsbruken diskuteres. Et dette en nettbasert utdanning, eller en nettstøttet samlingsbasert utdanning. Tabellen er litt vanskelig å tolke, men det kan tyde på at de skal være tilstede 450 timer samlet sett i løpet av årsstudiet. Det skal for øvrig nevnes at det i tabellen i studieplanen som presenterer ikke er samsvar mellom samlingsoversikten og mengden forelesning og gruppearbeid. Det framgår ikke tydelig hvordan resten av tiden skal brukes.

Det savnes mer konkrete beskrivelser av undervisningsopplegget som er nettbasert, og hvilke læringsaktiviteter som er knyttet til hvilket emne.

Det må utarbeides en plan for oppfølging av studenter knyttet til frafall.

Beskrivelse av lærerens rolle i den nettbaserte delen av utdannelsen er noe uklar. Hvordan skal lærerens kontakt med studentene ivaretas mellom samlingene? Hvilke kanaler kan benyttes og hva kan studentene forvente av oppfølging. Flere elementer, som beskrevet i vår vurdering, kan med fordel konkretiseres og beskrives mer fyllestgjørende.

Kravet om utdannet IT-personell bør gjøres eksplisitt som forutsetning for å drifte denne utdanningen.

Øvrige kommentarer:

Avsluttende samling beskrives å både skulle skje i uke 27 og uke 25, forskjellige plasser i teksten.

Eksamen i EK005P illustrert i modell på side 17 beskrives å være i uke 2. Dette ser ut til å skulle være uke 22. Det samme gjelder for modell side 18, om panelet ikke tolker den feil.

4 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapitlet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

Oppsummering

Vi vurderer en fagskoleutdanning for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid som et spennende og viktig tilskudd til fagfeltet. Utdanningen vil bidra til at personer med egenerfaring får økt kompetanse på hvordan de kan anvende sine erfaringer i arbeide innen psykisk helse- og rustjenester på ulike nivåer. Således vil utdanningen være et viktig bidrag til å løfte fram og gi aksept for bruk av erfaringer som kunnskap, og til å utvide den gjeldende kunnskapshorizonten innen psykisk helse og rusfeltet. Vi vurderer søknaden som grundig og gjennomarbeidet på mange områder. En særlig styrke er det sterke innslaget av praksis i studiet og vekselvirkningen av praksis og teori, der disse to formene for kunnskap får informere og utvide hverandre. Vi vil også framheve styrken ved at det benyttes en bredde av læringsaktiviteter i utdanningen og at studentene følges opp med veiledning og underveisvurderinger. Det er på mange områder god samstemthet mellom læringsutbyttet for utdanningen og dens læringsaktiviteter og vurderingsformer. Noen steder mener vi imidlertid at sammenhengen mellom Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), overordnet læringsutbytte og utbytte på emnenivå ikke er sterk nok. Vi ser det også som problematisk at studenter som tar utdanningen på deltid ikke ser ut til å få den samme vekselvirkningen mellom teori og praksis og at det for disse studentene kan bli vanskeligere å oppnå læringsutbyttet.

4.1 Læringsutbytte og navn

§ 3-2 Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

§ 3-3 (1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Overordnet LUB hentet fra søknad/studieplan.

Kunnskap

Studenten:

- har kunnskap om historiske tradisjoner og utviklingen av erfaringskonsulentens ulike roller.
- har innsikt i ulike kunnskapsperspektiver innen psykisk helse og rus.
- har innsikt i erfaringsbaserte kunnskapstradisjoner og posisjoner.
- har kunnskap om norske helse- og velferdstjenesters tradisjoner og oppbygning.
- har kunnskap om recovery og recoveryorienterte tjenester.
- kan oppdatere sin kunnskap om forståelser av psykisk helse og rusproblemer.

- har innsikt i tverrfaglig samarbeid og konflikthåndtering.
- har kunnskap om menneskerettigheter, levekår og rettigheter som borger.
- har kunnskap om kommunikasjon og mellommenneskelige og terapeutiske relasjoner.
- har kunnskap om familie og nettverksarbeid.
- har innsikt i pasient- og brukerrettighetsloven, helsepersonelloven, spesialisthelsetjenesteloven, helse - og omsorgstjenesteloven og psykisk helsevernloven.

Ferdigheter

Studenten:

- kan anvende etisk refleksjon og forståelse i egen fagutøvelse.
- kan identifisere egne problemer fra andres og egen sårbarhet, og kan anvende metoder for egenomsorg i yrkesrollen.
- kan anvende recovery prinsipper i samarbeidet og i bidrag til utvikling av recoveryorienterte praksiser.
- kan anvende erfaringsbasert kunnskap i ulike samarbeidsrelasjoner.
- kan anvende helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende tiltak i bedringsprosesser for å bedre livskvalitet.
- kan anvende kunnskap om gjeldende lovverk praksis, samt anvende relevant lovverk for å bistå brukere/pasienter og pårørende.
- kan reflektere kritisk om andres fagutøvelse i samarbeid med ulike yrkesgrupper.
- kan anvende kommunikasjons- og relasjonskompetanse i samarbeid med bruker/pasient og pårørende, uavhengig av bruker/pasients alder, kjønn, kulturell/etnisk/sosial bakgrunn og helsetilstand.

Generell kompetanse

Studenten:

- har forståelse for betydningen av levekår og hvordan det påvirker hverdagslivet.
- har forståelse for hva de ulike erfaringskonsulentrollene innebærer, herunder juridiske rammer, ansvar, oppgaver, etiske prinsipper, begrensninger og rollens bidrag til samfunns- og tjenesteutvikling.
- har utviklet handlings -og beredskapskompetanse, juridisk tenkning og rettssikkerhet for å kunne gi medmennesker nødvendig støtte og omsorg og ivareta brukers/pasientens autonomi.
- har forståelse og respekt for brukers/pasienters og pårørendes oppfatning av psykisk helse, rus, livssituasjon og meninger ang. løsninger.
- forstår hvilke faktorer som påvirker livskvalitet hos personer med alvorlige og langvarige psykisk helseutfordringer og/eller rusproblemer.
- har utviklet en etisk grunnholdning i samspill med brukere/pasienter, pårørende og fagfolk.
- har utviklet god relasjonskompetanse med forståelse for hva som bidrar til en positiv og likeverdig relasjon og hva som kan bidra til ubalanse i makt og kontroll.

Under dette punktet vurderes det totale læringsutbytte for studiet og studiets navn.

Vår overordnede vurdering av læringsutbyttet:

Vi vurderer at det er sammenheng mellom kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbyttet vurderes til å ligge på riktig nivå for fagskoleutdanning på nivå 5.1. Læringsutbyttet er omfattende, men vurderes som realistisk gitt de rammer som fagskolen beskriver for undervisning, praksis, oppfølging og veiledning av studenter. Det er samsvar mellom LUB slik det er beskrevet i søknaden og i studieplanen. LUB er formulert som den kompetanse studenten har oppnådd etter fullført utdanning ved at det beskriver den kunnskap, kompetanse og ferdigheter som studenten

innehar ved fullført utdanning. LUB er fagspesifikt utformet og beskriver en yrkeskompetanse som er særskilt for en erfaringskonsulent.

LUB er relevant da bruken av erfaringskonsulenter i helsevesenet de siste årene har økt og det er behov for utvikling av deres fagspesifikke kompetanse. LUB er oppdatert med hensyn til utvikling i arbeidsfeltet og beskriver kompetanse yrkesfeltet har behov for. For eksempel er fokuset på kunnskap om recovery og recoveryorienterte tjenester og brukerperspektivet i tråd med sentrale føringer og utvikling innen psykisk helse- og rusfeltet. LUB beskriver også kompetanse som erfaringskonsulenter er i behov av for å kunne gå ut i arbeidslivet. Dette omfatter kompetanse som er mer generell og felles for ulike yrkesgrupper innen feltet, men også kompetanse som er tydelig yrkesspesifikk for erfaringskonsulenter som yrkesgruppe og som vektlegger forståelse og bruk av erfaringsbasert kunnskap.

LUB vektlegger at kandidatene skal kunne anvende egenerfaring til å støtte og samarbeide med brukere / pårørende og i ulike samarbeidsrelasjoner i psykisk helse og rusfeltet. I læringsutbyttet beskrives det at kandidaten har kompetanse i kommunikasjon og relasjon for å kunne inngå i samarbeide. LUB beskriver og vektlegger en kontekstuell og recoveryorientert forståelse av psykisk helse- og rusproblemer og i utvikling av praksis. Kunnskap om familie- og nettverk, samt forståelse for betydningen av levekår og menneskerettigheter påpekes her som viktig.

Her følger en vurdering av de ulike kategoriene med læringsutbytter.

Kunnskaper

Kunnskapsdeskriptor i NKR som omhandler å ha bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet er dekket i LUB. Vi mener fagskolen også bør vurdere å inkludere et kunnskapsutbytte om arbeidslivets rammer og rettigheter.

Kunnskapsdeskriptor som omhandler å kunne oppdatere sin faglige kunnskap – her heter det i LUB at «studenten kan oppdatere sin kunnskap om forståelser av psykiske helse og rusproblemer». Vi mener fagskolen bør vurdere å utvide LUB her til å også gjelde å kunne oppdatere og tilegne seg ny kunnskap om arbeidsmetoder i samarbeid med brukere/pasienter, pårørende og fagfolk. Dette er godt beskrevet på emnenivå, men er noe smalt beskrevet i LUB som bør utvides noe til å også omfatte det å oppdatere seg på arbeidsmetoder i praksis.

Ferdigheter

En ferdighet studenten skal oppnå er «kan anvende etisk refleksjon og forståelse i egen fagutøvelse». Her savner vi at punktet er koblet opp til et tilsvarende punkt under kategorien kunnskap. For at studenten skal kunne anvende etisk refleksjon, trenges det kunnskap om dette.

Kandidaten skal kunne anvende etisk refleksjon i sin fagutøvelse og reflektere kritisk om andres fagutøvelse. Her savner vi i tillegg et fokus på at studenten skal kunne reflektere over egen fagutøvelse og over bruken av erfaringskunnskap i ulike samarbeidsrelasjoner. Dette er beskrevet nærmere under «Læringsutbyttebeskrivelser for emner» i studieplanen, men etter vår mening er det en så sentral del av rollen som erfaringskonsulent at det også må beskrives i overordnet LUB.

I kategorien Ferdigheter brukes uttrykk som «kan anvende» og «kan identifisere». Sistnevnte kobler vi til NKRs «kan finne informasjon». Disse er innenfor nivå 5.1, men i tillegg anvendes «kan reflektere kritisk». Vi foreslår her å bruke «kan reflektere» over framfor «reflektere kritisk», da å «reflektere

kritisk» ikke finnes i NKR. Uttrykket «kan reflektere» ligger over utdanningens nivå, nemlig på nivå 5.2 (fagskole), 6.1 (høgskolekandidat) og 6.2 (bachelor). Dette avviker fra generisk nivåbeskrivelse i NKR er imidlertid begrunnet i søknaden: «Dette fordi refleksjon er en nødvendig ferdighet for erfaringskonsulenter i yrkesrollen, ettersom arbeid direkte med sårbare individer krever varsomhet og etiske vurderinger i samspill».

Under kategorien «kunnskap» er en av deskriptorene at studenten «kan oppdatere sin kunnskap om forståelse av psykisk helse og rusproblemer». Her mener vi fagskolen også bør vurdere å utvide LUB til å også omhandle å oppdatere seg på praktiske metoder. I deskriptorer for ferdigheter i NKR benyttes også «kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger». Denne deskriptoren dekkes etter vår vurdering ikke i LUB, til tross for at evnen til «å kartlegge og forstå andres situasjon» beskrives som sentralt i overordnet læringsutbytte i søknadens innledning.

Generell kompetanse

I kategorien generell kompetanse benyttes i LUB uttrykkene «har forståelse for», og «har utviklet». Dette brukes også i NKR på nivå 5.1 på nivå 5.1 i NKR. Beskrivelsen av generell kompetanse i utdanningens LUB bruker ikke alle uttrykkene som i NKR, men vurderes allikevel til i å være dekkende innholdsmessig. For eksempel så vurderes punktet om «har utviklet handlings- og beredskapskompetanse, juridisk tenkning og rettssikkerhet for å kunne gi medmennesker nødvendig støtte og omsorg og ivareta brukerens/pasientens autonomi» i LUB til å dekke deskriptor i NKR om «kan utvikle arbeidsmetoder av relevans for yrkesutøvelsen» på en god måte. Den generelle kompetanse som er beskrevet i LUB vurderes dermed til å dekke nivået for generell kompetanse som en fagskole utdanning på nivå 5.1 skal gi.

Øvrige kommentarer

Gjengitt på vitnemålet vil LUB gi en arbeidsgiver informasjon om hvilken kunnskap og ferdigheter studenten har ved gjennomført utdanning. Vi mener at, gitt utdanningens særpreg og at det dreier seg om en ny fagutdanning der erfaringer anerkjennes som kunnskap, så er det hensiktsmessig å sette denne informasjonen inn i en kontekst, ved at vitnemålet inneholder en kort beskrivelse av hva utdanningens formål er, hvem den er rettet mot og hva den kvalifiserer til.

Vi anbefaler å endre «studenten» til «kandidaten» da det er mer korrekt nevning på noen som har avsluttet utdanningen.

Utdanningens navn

Utdanningens navn er i søknad og studieplan oppgitt som *Fagskole for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid*. Fagskolen beskriver at navnet benevner det nye yrkets funksjon, hvor egen erfaring med psykisk helse- og/eller rusutfordringer og bruk av psykisk helse-, rus- og/eller sosiale tjenester er det sentrale. Utdanningens mål er å kvalifisere personer med egen erfaring til å kunne anvende sine erfaringer i arbeid med mottakere av disse tjenestene. Vi finner at navnet dekker innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir. NOKUT tillater imidlertid ikke navn som inneholder begrepet «fagskole / fagskoleutdanning», da dette anses som en beskrivelse av utdanningen. Begrepet fagskoleutdanning kan brukes i markedsføring av utdanningen, men ikke som en del av dens navn.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- Inkludere et ferdighetsutbytte i LUB basert i NKR-deskriptor «kan kartlegge en situasjon og identifisere problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak», for eksempel «kan kartlegge brukers/ pårørendes situasjon og behov for tiltak»
- Inkludere kunnskapsutbytte som omhandler kunnskap om grunnleggende etisk teori, f. eks. «har kunnskap om grunnleggende etisk teori og bruk av etisk refleksjon i psykisk helse- og rusarbeid» eller lignende.
- Gi utdanningen et navn som ikke inneholder begrepet fagskole eller fagskoleutdanning. For eksempel kan et navn som «Erfaringskonsulent innen psykisk helse- og rusarbeid» brukes.

Fagskolen bør

- Inkludere et ferdighetsutbytte om at studenten skal kunne reflektere kritisk over egen fagutøvelse og over bruken av erfaringskunnskap i ulike samarbeidsrelasjoner.
- Inkludere et kunnskapsutbytte om at studenten har kunnskap om arbeidslivets rammer og rettigheter.
- Utvide LUB «kan oppdatere sin kunnskap om ulike forståelser av psykisk helse og rusproblemer» til å også omfatte det å oppdatere seg på arbeidsmetoder i praksis.
- Inkludere på vitnemålet en kort beskrivelse av hva utdanningens formål er, hvem den er rettet mot og hva den kvalifiserer til.

4.2 Opptak

§ 3-1 (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav: Grunnlag for opptak.

Vurdering

Det formelle opptakskravet til utdanningen framgår av studieplanen og er:

En fagskoleutdanning skal bygge videre på kompetanse på nivå 4 i NKR. Fagskole for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid bygger på fagbrev som helsefagarbeider på videregående nivå eller tilsvarende realkompetanse.

Vi mener at dette kravet sikrer at søkerne til utdanningen har riktig kompetanse til å kunne oppnå utdanningens læringsutbytte. Vi tenker imidlertid at fagskolen kan vurdere å inkludere de som har et fagbrev innen barne- og ungdomsarbeiderfaget, da vi mener deres kompetanse er relevant for opptak til denne utdanningen. Vi kan for eksempel nevne at kompetanse innen arbeid med forebygging, samhandling og kommunikasjon er noe erfaringskonsulenter jobber med og det er også noe en med fagbrev som barne- og ungdomsarbeider har vært borti i utdanningsløpet. Psykisk helse og rusarbeid er et tverrfaglig felt og erfaringskonsulenter jobber mye på tvers av fagfelt og tjenester; det å ha studenter med ulike bakgrunner kan bidra til øvelse innen dette i utdanningen.

Realkompetansevurdering

Ved realkompetansevurdering og gjennomføring av utdanningen vil ikke kandidaten få fagbrev eller autorisasjon som helsepersonell. Vi mener at søkerne må opplyses godt om dette.

Det er god grunn til å tro at mange av søkerne kommer til å søke studiet på grunnlag av sin realkompetanse. Dette fordi mange på grunn av sine utfordringer eller problemer ikke har startet eller fullført sin utdanning. Det er imidlertid ikke uvanlig at mange starter opp utdanning og kurs knyttet til at de får jobb som erfaringskonsulenter. Så det at de får en mulighet til å bidra med sine erfaringer, kan igjen bidra til videre utdanning. Det er derfor viktig at arbeidspraksis og relevante erfaringer vil kunne godkjennes som realkompetanse. Aktiv kontakt med helsevesenet som pasient og/eller pårørende bør derfor være anerkjent som relevant praksis. Dette for å involvere en stigmatisert og marginalisert gruppe i arbeidslivet, og heve deres kompetanse om hvordan å bruke sine erfaringer på en god måte.

Vurderingen av søkerens realkompetanse vil innebære at fagskolen må avgjøre om søkeren har et såkalt avklart forhold til egen historie. På feltet er det mye diskusjon rundt hva dette faktisk innebærer. Alle som jobber, eller har jobbet innenfor feltet vet at distansen fra å være frisk til at man blir akutt og alvorlig syk, kun kan dreie seg om dager, eller i verste fall noen timer. Så, i det ene øyeblikket vil man kunne ha et avklart forhold til egen funksjonsnedsettelse, mens i det neste vil man kanskje ikke kunne være i stand til å ta vare på seg selv eller andre. For noen vil belastningen det innebærer å være helsepersonell, enten man har autorisasjon eller ei, kunne bli for stor. Å kunne benytte erfaringene sine til noe allmenntilgjengelig er essensielt for en erfaringskonsulent. Man skal i utgangspunktet bidra i en større sammenheng (hvor personlige meninger ikke nødvendigvis trenger å vektlegges), samt bidra til å bygge bro, gi håp, skape tillit og gjøre tjenestene bedre. Å være i stand til å kunne reflektere over egne verdier, erfaringer, interesser, trosoppfatninger, politiske sympatier, lidenskaper, målsettinger og sosiale identiteter vil være viktig for alle som jobber innenfor helsefeltet. Det å i større grad bli bevisst hvilken rolle ens egen forforståelse spiller i sitt arbeid som erfaringskonsulent er viktig. Det å ønske å hjelpe andre, er vel og bra, men det er vanskelig å hjelpe andre om man ikke forstår dem, deres utgangspunkt og potensiale. I tillegg er det et premiss å forstå seg selv, og sitt eget utgangspunkt før man kan hjelpe andre.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør vurdere å inkludere de som har et fagbrev innen barne- og ungdomsarbeiderfaget.

4.3 Samarbeid med yrkesfeltet

§ 3-1 (2) Fagskolen skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Vedlagt søknaden er avtaler med det vi mener kan være relevante samarbeidspartnere på feltet.

Avtalen med TISIP Fagskole, gjelder teknisk gjennomføring av utdanningen. Denne avtalen er ikke relevant for dette kravet, men vi ser den i sammenheng med punkt 4.12 Infrastruktur.

Avtalen med Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse (Erfaringskompetanse) omhandler å «sikre tilgjengelige bibliotekstjenester for studenter og personal ved fagskolen, gjennom

Erfaringskompetanse sitt digitale og fysiske nasjonale fagbibliotek». Dette faller derfor også mer naturlig til punkt 4.12 Infrastruktur. Vi mener imidlertid at Erfaringskompetanse kunne ha kommet med gode innspill som sikrer utdanningens læringsutbytte, men dette må da sikres gjennom en omskrevet avtale.

Det foreligger også avtaler med Helse Midt-Norge og Trondheim kommune. Diss utløper Trondheim i 2019. Vi mener det bør foreligge datoer for signering eller utløp/revidering

Vi savner at avtalene med, Helse Midt-Norge og Trondheim kommune konkret detaljerer at samarbeidsaktørene skal bidra til at fagskolen kan sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- fastsette i avtalene at samarbeidsaktørene skal bidra til at fagskolen kan sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet
- sørge for at det foreligger datoer for signering eller utløp/revidering av samarbeidsavtaler

Fagskolen bør

- inngå avtale med Erfaringskompetanse om at de skal komme med faglige innspill til utdanningen

4.4 Standarder, konvensjoner og avtaler

§ 3-1 (3) Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillende kravene i disse.

Beskrivelse

Kravet er ikke relevant for denne utdanningen.

4.5 Omfang og studieplan

§ 3-1 (5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 studiepoeng.

§ 3-1 (6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500–1800 timer per år.

§ 3-3 (4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Utdanningen har et omfang på 60 studiepoeng. Dette framkommer tydelig i søknaden og studieplanen. Studieplanen viser studiets innhold og oppbygning. De enkelte emnene er tydelig beskrevet innholdsmessig. Varighet, antall timer undervisning og veiledning, antall timer beregnet egenarbeid og det totale antall timer studiet er beregnet til framkommer også tydelig, både for studiet som helhet og for hvert enkelt emne. Dette gir forutsigbarhet for studentene. Det totale antall arbeidstimer for studenter som tar studiet på heltid er beregnet til 1500 timer per år.

Studiet tas enten som et års heltidsstudium, eller som et toårig deltidsstudium. Studiets oppbygging og progresjon er tydelig beskrevet både for heltids og deltidsstudenter. Studiet inneholder både teoriemner og praksisemner. Teoriemnene kjøres parallelt / om hverandre med praksisemner. Både den praktiske organiseringen av studiet og faglig begrunnelsen for dette kommer tydelig fram i studieplanen.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

4.6 Utdanningens innhold og emner

§ 3-3 (2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

§ 3-3 (3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

I studieplanen er det presisert at emnene samlet sett skal bidra til å oppfylle det totale læringsutbyttet for utdanningen. Utdanningen består av tre teoriemner og to praksisemner. Teoriemner og praksisemner kjøres parallelt for å koble erfaringer fra praksis til teori og litteratur og motsatt. Vi vurderer at hensikten med kombinasjonen teori og praksis er godt begrunnet i studieplan og søknad. Vi ser det imidlertid som problematisk at denne vekselvirkningen blir begrenset for de som skal ta studie på deltid. Her vil første år kun bestå av teori, mens andre år nesten utelukkende vil bestå av praksis. Vi kommer tilbake til dette under punkt 4.7 Undervisning, veiledning og vurdering.

Læringsutbyttet for hvert enkelt emne er grundig beskrevet i studieplanen med kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. I studieplanen er det beskrevet at læringsutbytte for praksisemnene er lagt opp på bakgrunn av hvilke teoriemner studentene har vært igjennom. Dette beskrives som å bidra til en sammenhengende læringsprosess og at det totale læringsutbyttet henger sammen.

I søknaden har fagskolen vedlagt en tabell som på oversiktlige måte viser sammenhengen mellom det overordnede læringsutbyttet for studiet og de enkelte emnene i studiet og hvordan disse henger sammen med NKR sine beskrivelser. Søknaden beskriver og begrunner valg av emner. Blant annet beskrives det at emneplanen har mye fokus på relasjonskompetanse da dette er av stor betydning for å etablere samarbeid med brukere og pårørende. Recovery og recoveryorientert tilnærming vektlegges. I

tillegg til kompetanse på individnivå vektlegges også kompetanse på systemnivå da erfaringskonsulenter også skal ha en funksjon som brobygger mellom bruker og tjenestene. Lovverk og menneskerettigheter er også i fokus, da dette danner rammene for erfaringskonsulenters arbeid. Generelt sett vurderer vi at det beskrevne innhold på emnenivå er framstilt med god sammenheng mellom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse og at innholdet i emnene er godt koblet til det generell læringsutbytte. Enkelte steder er sammenhengen imidlertid noe svak. Det følgende er innspill til hva som kan bidra til å sikre en enda bedre sammenheng slik at læringsutbytte kan nås. Forslagene innebærer ikke omfattende endringer i emneplanen, som vi som nevnt vurderer som grundig og med god sammenheng.

Teoriemnet «Emner om medmenneske og profesjonalitet» inneholder utbytter for alle tre kategorier. Vi savner imidlertid at noen av utbyttene i kategorien ferdigheter har tydeligere sammenheng med kunnskap i samme emnet. I kategorien ferdigheter har emnet som utbytte at studenten «kan anvende kunnskap om risiko i sammenheng med konfidensialitet, grensesetting og suicidalitet». Vi mener dette utbyttet må ha en tydeligere sammenheng med utbytte i kunnskapskategorien. Det er for oss også noe uklart hva som faktisk ligger i dette utbyttet. Videre står det under ferdigheter at studenten «kan anvende støttetiltak hvor bruker kan være aktiv og ledende i egen recoveryprosess». Selv om det i den vedlagte tabellen over sammenheng i læringsutbytter står at studenten «har kunnskap om ulike perspektiver om recovery og recoveryorienterte praksiser», så kommer dette ikke før i emne 2 ifølge studieplanen. Dersom studenten i emne EK001T skal ha ferdigheter i å støtte recoveryprosesser hos bruker, mener vi kunnskap om recovery må inn som et mål under kunnskap i samme emne. Det samme gjelder for ferdighetsutbyttet «kan identifisere egen sårbarhet og anvende metoder for egenomsorg og selvpleie.» Ifølge tabellen skal studenten i EK001T ha «kunnskap om selvmonitorering, selvhjelp og egenomsorg», men dette kommer ifølge studieplanen ikke før i teoriemne 2, EK002T. Her mener vi dette må flyttes, slik at det blir samsvar mellom kunnskap og ferdigheter i emnet. Vi vurderer dette som viktig kunnskap og ferdigheter innledningsvis i studiet, altså det første emnet.

Deskriptoren i NKR «forstår egen bransjes/yrkes betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv» er koblet til utbyttet «har kunnskap om levekår, menneskerettigheter og rettigheter som borger» i overordnet LUB. Vi mener her at det er svak kobling mellom NKR-deskriptor og overordnet LUB. Det er kanskje bedre å formulere i retning «kandidaten forstår erfaringskonsulentenes rolle i å ...»

Vi mener også at det beskrevne utbyttet i overordnet LUB om at studenten «har kunnskap om levekår, menneskerettigheter og rettigheter som borger» og «har innsikt i erfaringsbaserte kunnskapstradisjoner og posisjoner er svakt koblet til læringsutbytte på emnenivå. Kunnskap om levekår og sosiale forholds betydning må inkluderes som kunnskap på emnenivå. Dette vil også være i samsvar med generell kompetanse for overordnet LUB, uttrykt gjennom utbyttet «har forståelse for betydningen av levekår og hvordan det påvirker hverdagslivet». Recoveryperspektivet kan forstås som å dekke noe av kunnskapen om betydningen av levekår og hverdagsliv, men vi mener fokus på levekår og sosiale forhold bør beskrives eksplisitt som en del av kunnskapsgrunnlaget for å framheve dets betydning og kommunisere tydelig også til de som ikke er kjent med fagfeltet fra før.

I tabellen over LUB står det som overordnet læringsutbytte at studenten har «innsikt i pasient- og brukerrettighetsloven, helsepersonelloven, spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og psykisk helsevernloven.» På emnenivå for EK003T står det «har kunnskap

om», som tilsier kompetanse på nivå for videregående opplæring. Her må teksten i emnebeskrivelsen endres for å være på nivå 5 og for å samstemme med overordnet LUB.

Under emne EK003T er et kunnskapsutbytte på emnenivå at studenten «har kunnskap om taushetspliktens forankring i lovverk, unntak, vurderinger og dilemmaer.» Utbyttet samsvarer med NKR og overordnet LUB. Vi mener imidlertid at det bør få føyes til ... og *opplysningsplikt* i utbyttet. Opplysningsplikten er tatt med i under ferdighetsutbytte for emne 5 (praksisemne) men må etter vår vurdering også med på emnebeskrivelse for emne 3.

I LUB-tabellen, NKR-deskriptor, står det «har bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet». Et av kunnskapsutbyttene for utdanningen er at studenten «har kunnskap om norske helse- og velferdstjenesters tradisjoner og oppbygning.» Dette samsvarer med NKR-deskriptoren, men er etter vår vurdering ikke tydelig dekket på emnenivå. For å sikre samsvar må overordnet LUB beskrives på emnenivå.

I LUB-tabellen, NKR-deskriptor, står det «kan anvende relevante og faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer.» Her ser vi flere utbytter på emnenivå som ikke lett kobles til utbyttene på overordnet nivå. Samsvar må sikres (For eksempel «kan finne informasjon, fagstoff og veiledning i nasjonale mål, planer og retningslinjer gjeldende for tjenesten. (5)» hører ikke hjemme her, men til neste NKR-deskriptor: Kan vurdere og velge arbeidsmetoder for å løse fagspesifikke oppgaver)

I LUB-tabellen, NKR-deskriptor, står det «kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling.» Overordnet utbytte er her smalere enn deskriptoren og kun rettet mot jussen, og det står kun at kandidaten kan «**anvende** [det] i praksis samt anvende [lovverk] for å bistå brukere [etc]» og ikke noe om til hva. Her må det også med at kandidaten kan **finne**. På emnenivå er det mye beskrivelser av **anvende**. Kun juridisk fagstoff, ingenting om for eksempel relevant litteratur, finne fram til mulige tilbud (behandling, fritid etc.), se hva som har blitt forsøkt tidligere for en bruker og lignende. Vi vurderer at det er en svak kobling til noen emneutbytter (for eksempel regler om journalføring).

I LUB-tabell, NKR-deskriptor, står det «kan kartlegge en situasjon og identifisere problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak», beskrevet gjennom ferdighetsutbytte «kan identifisere egne problemer fra andres og egen sårbarhet, og kan anvende metoder for egenomsorg i yrkesrollen.» Egenomsorg og det å kunne skille mellom egen og andres sårbarhet er viktig i ulike profesjoner, men vurderes som særlig sentralt for erfaringskonsulenter. Disse benytter egen erfaring som sin fremste kunnskap og har ofte få kollegaer som har samme bakgrunn og kunnskap. Rollen kan være utfordrende og til tider ensom. Mange erfaringskonsulenter har tidligere opplevd å leve på utsiden av samfunnet. De har også opplevd å ha blitt utsatt for stigmatiserende og marginaliserende adferd fra andre. Når noen med disse erfaringene og utfordringene opplever å få muligheten til å inkluderes i samfunnet, vil de kunne komme i den situasjonen at selvivaretagelse er helt essensielt for videre bedringsprosess. Mange vil kunne komme i den situasjonen at de ønsker «å gjøre alt godt igjen», noe som i verste fall kan føre til tilbakefall til rus- og avhengighetsproblemer samt alvorlige psykiske helseproblemer. Det vurderes derfor som positivt og viktig at fagskolen har fokus på egenomsorg på emnenivå under denne NKR-deskriptoren.

Under samme NKR-deskriptor savner vi et ferdighetsutbytte på overordnet nivå som angår iverksetting av tiltak og å kartlegge/samarbeide med brukere (ikke kun egne problemer). Samarbeid med bruker som angår kartlegging av situasjon og iverksetting av tiltak er i studieplan til dels

beskrevet tilfredsstillende på emnenivå, men vi savner at kartlegging av situasjon inkluderes tydeligere også på emnenivå (ikke bare «kan anvende»). For eksempel kan ferdighetsutbytte om «kan anvende psykologiske og sosiale samarbeidsformer» utvides til å også omhandle ferdigheten kan kartlegge. Samsvar mellom overordnet NKR-deskriptor, LUB og emnenivå må sikres.

I LUB tabell, NKR-deskriptor, står det «har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper.» Deskriptoren er dekket på overordnet LUB nivå og det er samsvar med beskrivelse på emnenivå. På emnenivå er to av punktene veldig like og kan vurderes slått sammen: «har forståelse for arbeidslivets og yrkesfeltets plikter, rettigheter og spilleregler. (1)» «har utviklet en forutsigbarhet i oppmøte og utførelse av arbeidsoppgaver på bakgrunn av kunnskap om arbeidslivets og yrkesfeltets spilleregler, plikter og rettigheter. (4)»

I LUB tabell, NKR-deskriptor, står det «har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket» er i samsvar med overordnet LUB og med beskrivelse på emnenivå. Vi savner imidlertid at dette ferdighetsmålet er koblet til kunnskap også på emnenivå. Som tidligere nevnt under vurdering av overordnet LUB, må generell kompetanse innen etikk og bruk av etisk refleksjon være koblet til kunnskap om etisk teori. Vi anbefaler at dette tas inn under kunnskap på emnenivå.

I LUB tabell, NKR-deskriptor, står det «kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper». Deskriptoren er beskrevet gjennom overordnet LUB: «har utviklet god relasjonskompetanse med forståelse for hva som bidrar til en positiv og likeverdig relasjon og hva som kan bidra til ubalanse i makt og kontroll». Dette er videre beskrevet på emnenivå gjennom utbytter som omhandler relasjon til bruker/pasient. Vi mener NKR-deskriptor om å bygge relasjon med fagfeller og eksterne målgrupper også må handle om relasjonskompetanse med kollegaer og samarbeidspartnere i ulike tjenester. Dette må inn i beskrivelse på emnenivå.

Pensum

Vi vurderer pensum som relevant og til å være i samsvar med innholdet i emner og læringsutbytte. Antall sider er ikke oppgitt. Vi forventer at antall sider på endelig pensumliste vil være i tråd med studiets størrelse og antall studiepoeng. Pensum er i all hovedsak på norsk. Dette vurderer vi som positivt, da engelskspråklig pensum kan virke ekskluderende for noen. I tillegg skal erfaringskonsulenter jobbe i en norsk kontekst og det har betydning at kunnskap som de skal tilegne seg i løpet av studiet er basert i og tilpasset denne konteksten. Vi mener fagskolen bør vurdere å inkludere noe pensum som omhandler betydning av levekår, kontekst og sosiale forhold for den psykiske helsen. Rapporten fra FNs spesialrapportør, som står på pensumlisten, er helt relevant her, men her kan også litteratur om sosiale forhold og levekår i Norge og Skandinavia vurderes.

Brukermedvirkning og brukerstyring i forsknings- og innovasjonsprosesser handler om å la de som kjenner behovene være med på å sette agendaen. I den nasjonale HelseOmsorg21-strategien (s. 15–16 og s. 32–33) er økt brukermedvirkning definert som et eget satsingsområde. Forskningsprosjekter som involverer mennesker med levde erfaringer viser gjerne at problemstillinger kan bli mer allmenne og forankret i brukere, pasienter og pårørendes livssituasjon og levekår. Siden dette er definert som et eget satsingsområde og at det er et stort behov for mennesker med brukererfaringer i forskningssamarbeid, mener vi at fagskolen bør vurdere om noe pensum og informasjon omkring dette temaet også kan være hensiktsmessig.

Studieplan

Studieplanen inneholder alle elementer NOKUT anbefaler at skal inngå og presenterer således utdanningens innhold og oppbygning tydelig. Studiets oppbygging kommer klart fram og er beskrevet og satt inn i en tabell. Her framkommer de ulike emnenes varighet og omfang, både i antall studiepoeng, antall timer til undervisning, veiledning og andre læringsaktiviteter, og timer forventet egeninnsats. Tidspunkter for gjennomføring av samlinger er også oppført.

Innholdet i de ulike emner og sammenhengen mellom dem er grundig beskrevet. Undervisningsformer, arbeidsmetoder og bruk av læringsplattform er tydelig beskrevet. Innholdet i hvert enkelt emne er også framstilt i en egen tabell der sentrale temaer med undertemaer, undervisningsform, læringsaktiviteter og vurderingsform er oppført. Dette bidrar til å gi studentene en god oversikt over hvordan utdanningen gjennomføres. Beskrivelsen av de ulike arbeids- og undervisningsmetoder er tydelig framstilt: selvstudium, mappemetodikk, forelesning, innlevering og oppgaver, gruppearbeid, praksis og veiledning fra fagskolen. Det er beskrevet hvordan de ulike aktivitetene henger sammen og hvordan de bygger på hverandre. Kombinasjonen av de ulike læringsaktiviteter vurderes som egnet for at studentene skal oppnå læringsutbytte og få en helhetlig forståelse av faget.

Krav til innleveringer og krav for å få gå opp til eksamen er beskrevet. Vurderingsformer og eksamensordninger er beskrevet på de ulike emnene, både teoriemner og praksisemner. Fagskolen beskriver et fokus på underveisvurderinger, der studentene både gis tilbakemeldinger på arbeid som er gjort og framovermeldinger med tanke på hva som kan forbedres. Dette mener vi er positivt og viktig da utdanning som erfaringskonsulent, i tillegg til å være en utdanning som gir kunnskap og ferdigheter til å utøve et fag også innebærer en personlig prosess og utvikling. Eksamen i de ulike teoriemner er beskrevet som en mappeeksamen som tar utgangspunkt i mappearbeidet studenten har gjort underveis. Studenten kan velge muntlig eller skriftlig mappeeksamen. Her mener vi selve eksamen må beskrives tydeligere. Hva skal fokus være, og hva er forventet omfang? For øvrig mener vi mappeeksamen er en egnet eksamensform her, da den vektlegger prosess, kommunikasjon og innsats over tid. Som eksamensform samstemmer den med læringsutbyttet.

Eksamen i praksisemnene EK004P og EK005P er beskrevet hva innhold og gjennomføring gjelder, men også her savner vi beskrivelse av omfang.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må:

- Beskrive mer konkret omfang og gjennomføring av mappeeksamen i teoriemnene EK001T, EK003T og EK003T
- Beskrive omfang av eksamen i praksisemnene EK004P og EK005P
- Inkludere kunnskap om recovery som et kunnskapsutbytte i emne EK001T for å skape sammenheng med ferdighetsutbytte for samme emne.
- Inkludere kunnskap om grunnleggende etisk teori som kunnskapsutbytte for å skape sammenheng med ferdighetsutbytte og generell kompetanse.
- Tydeliggjøre en tydeligere sammenheng mellom ferdighetsutbyttet «kan anvende kunnskap om risiko i sammenheng med konfidensialitet, grensesetting og suicidalitet» og et utbytte i kunnskapskategorien.

- Flytte utbytte fra EK001T, «kunnskap om selvmonitorering, selvhjelp og egenomsorg», til teoriemne 2, EK002T. Slik blir det samsvar mellom kunnskap og ferdigheter i emnet.
- Inkludere kunnskap om levekår og sosiale forholds betydning som kunnskapsutbytte på emnenivå.
- Korrigere nivåplassering for utbytte under emne EK003T, slik at det er på nivå 5 og samstemmer med overordnet LUB.
- Under emne EK003T, i kunnskapsutbyttet studenten «har kunnskap om taushetspliktens forankring i lovverk, unntak, vurderinger og dilemmaer», føye til ... og *opplysningsplikt* i utbyttet.
- Sikre at læringsutbytter på overordnet nivå, dekkes av læringsutbytter på emnenivå, herunder:
  - at studenten «har kunnskap om norske helse- og velferdstjenesters tradisjoner og oppbygning.»
  - at studenten «kan anvende relevante og faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer»
- Sikre at utbyttet som speiler NKR-deskriptoren, «kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling.», utvides fra å kun *anvende* til å også *finne* informasjon.
  - Utbytter på emnenivå må så samsvare med dette
- Sikre at studentene kan kartlegge mulige tiltak, ikke kun anvende, se for eksempel «kan anvende psykologiske og sosiale samarbeidsformer»
- Sikre dekning av NKR-deskriptoren «kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper», ved å på emnenivå inkludere relasjonskompetanse med kollegaer og samarbeidspartnere i ulike tjenester.

Fagskolen bør:

- Vurdere omformulering av utbyttet «har kunnskap om levekår, menneskerettigheter og rettigheter som borger»
- Slå sammen punktene: «har forståelse for arbeidslivets og yrkesfeltets plikter, rettigheter og spilleregler. (1)» «har utviklet en forutsigbarhet i oppmøte og utførelse av arbeidsoppgaver på bakgrunn av kunnskap om arbeidslivets og yrkesfeltets spilleregler, plikter og rettigheter. (4)»
- På emnenivå, rette mer fokus på betydningen av levekår og sosiale forhold
- Vurdere å inkludere pensum som eksplisitt fokuserer sosiale forhold og levekår i Norge / Norden

4.7 Undervisning, veiledning og vurdering

§ 3-4 (1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

§ 3-4 (2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

§ 3-6 (1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Det pedagogiske opplegget

Fagskolen beskriver i søknaden og studieplanen et variert undervisningsopplegg med ulike læringsaktiviteter. Deler av studiet er lagt opp som selvstudium. Studentene har tilgang til læringsplattform der litteratur og fagressurser legges ut. Studentene har selv ansvar for å ta dette i bruk mellom samlinger og forelesninger og for å kunne gjennomføre oppgaver og innleveringer.

Fagskolen beskriver en kombinasjon av teori- og praksisemner, der teori og praksis skal utfylle og belyse hverandre. Sentrale læringsaktiviteter er selvstudium, mappemetodikk, forelesning, webinar, innlevering av oppgaver, gruppearbeid og veiledning både individuelt og i gruppe. Studenten skal ha to praksisperioder.

Vi ser noen utfordringer ved et studium som dette, der mye av undervisningen er nettbasert og studentene treffes fysisk et begrenset antall ganger. Kunnskap og refleksjon rundt kunnskap og ferdigheter skapes ofte i samhandling med andre. Et studium med mer tilstedeværelse vil kunne bidra til mer faglig fellesskap, noe vi anser som viktig særlig fordi rollen som erfaringskonsulent kan være en ny, sårbar og til tider ensom rolle. Et faglig fellesskap er viktig for å bygge trygghet og identitet. Vi vil oppfordre fagskolen til å vurdere muligheten for å legge til rette for kollokviegrupper som jobber sammen mellom samlinger. Gruppene kan være organisert geografisk.

Vi ser også en utfordring i hvordan utdanningen er ulikt lagt opp for heltids- og deltidsstudenter. For studenter på heltid tas første praksisemne i høstsemesteret, til dels parallelt med teoriemner. Andre praksisemner tas i vårsemesteret, også dette dels parallelt med teoriemner. Dette er i tråd med hensikten med praksis som beskrevet i studieplan og søknad; at teori og praksis skal utfylle og informere hverandre. Vi vurderer plassering og omfang av praksisemner for heltidsstudenter som hensiktsmessig og i tråd med studieplan og læringsutbytte. Vi mener imidlertid fagskolen bør vurdere om det er mulig å organisere praksis annerledes for deltidsstudenter. Ifølge studieplan vil deltidsstudenter ikke ha praksis første studieår, kun teoretiske emner. Andre år vil de nesten bare ha praksis og kun halvparten av teoriemne EK003T. Hensikten med vekselvirkning teori og praksis der overordnet læringsutbytte søkes nådd nettopp gjennom denne kombinasjonen blir dermed vanskeligere å oppnå. Vi ser at det er utfordrende å få til en fullt ut tilfredsstillende ordning for både heltids- og deltidsstudenter. Vi vil allikevel oppfordre fagskolen til å se på om det er mulig å organisere dette på annet vis, slik at også deltidsstudenter vil få mulighet for utvikling av kunnskap og ferdigheter gjennom denne vekselvirkningen.

Vi vurderer allikevel at det er samstemthet mellom læringsutbytte, læringsaktiviteter og vurderingsformer i søknaden.

Undervisningsformer og læringsaktiviteter

Det er viktig å vise til nettpanelets vurdering, hvor det blant annet stilles spørsmål ved om studiet er en nettbasert utdanning, eller en stedbasert utdanning med nettstøtte. Vi mener at nettpanelets oppsummering og råd må bli tatt hensyn til slik at det framkommer tydelig hvordan utdanningen gjennomføres. Vi savner også mer konkrete beskrivelser av undervisningsopplegget, og hvilke læringsaktiviteter som er knyttet til hvilket emne.

Det bør også utarbeides en tydelig og lettfattelig plan når det gjelder oppfølging av studenter knyttet til frafall. Samt at det er samsvar mellom samlingsoversikten og mengden forelesning og gruppearbeid i tabellen i studieplanen.

Studentaktiviteten i det nettbaserte opplegget er ikke konkretisert nok med tanke på hvordan det legges til rette for den enkelte student. Vi mener dette bør konkretiseres.

Utover dette gis det mulighet for studenten å tilegne seg kunnskap og ferdigheter på ulike måter, noe som vurderes som gunstig med tanke på at ulike studenter lærer på ulike vis. Opplegget understøtter en aktiv studentrolle, der studenten i samarbeid med lærer og medstudenter går inn en læringsprosess med tilbakemeldinger og rom for videreutvikling underveis. Nettopp denne muligheten til å reflektere over og utvikle kunnskap og rollen som erfaringskonsulent vurderer vi som svært viktig.

Erfaringskunnskap er ingen eksakt kunnskap med klare svar. Evnen til å reflektere over egen forståelse og samhandle om utvikling av kunnskap blir dermed viktig. Dette er helt i tråd med den relasjons og kommunikasjonskompetanse som beskrives i læringsutbyttet.

Vurderingsformer og eksamensordninger

Vurderingsformer og eksamensordninger er beskrevet på de ulike teoriemnene og praksisemnene. Fagskolen beskriver et fokus på underveisvurderinger, der studentene både gis tilbakemeldinger på arbeid som er gjort og framovermeldinger med tanke på hva som kan forbedres. Dette mener vi er positivt og viktig da utdanning som erfaringskonsulent, i tillegg til å være en utdanning som gir kunnskap og ferdigheter til å utøve et fag, også innebærer en personlig prosess og utvikling.

Eksamen i de ulike teoriemnene er beskrevet som en mappeeksamen. Denne gjøres enten skriftlig eller live over video gjennom læringsplattformen. Vi vurderer denne valgfriheten i eksamensform som positiv. Eksamen tar utgangspunkt i mappearbeidet studenten har gjort underveis. En viktig del av dette mappearbeidet er veiledning til studentene underveis fra lærer. Studenten får veiledning midtveis i emnet og to uker før eksamen. Vi vurderer veiledet mappearbeid og mappeeksamen som egnet arbeids- og vurderingsform her, da disse vektlegger prosess, kommunikasjon og innsats over tid. Her gis studenten mulighet til å reflektere over og utvikle egen forståelse av teori, kunnskap og arbeid underveis. Studenten gis gode muligheter for refleksjon rundt erfaringsbasert kunnskap og utvikling av egen fagforståelse og rollen som erfaringskonsulent. Studenten gis også mulighet til å utvikle relasjons- og kommunikasjonskompetanse. Som eksamensform samstemmer den med det overordnede læringsutbyttet. Vi finner ikke om det gis karakter eller bestått / ikke bestått for eksamen i teoriemnene. Dette må tilføres studieplanen.

Praksis

Praksis er obligatorisk og utgjør 50% av studiet. Studiet har to praksisemner som, i alle fall forheltidsstudentene, gjennomføres vekselvis med teoriemner. Hensikten med praksis er tydelig beskrevet i studieplanen. Læringsutbytte for begge praksisemner er tydelig beskrevet i studieplan, med utbytter innenfor kategoriene kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Læringsutbytte for praksis henger slik vi vurderer det sammen med læringsutbytte for teoriemnene. I praksis får studenten blant annet anledning til å gjøre seg kjent med arbeidslivets rammer, lovverk i praksis, utvikle ferdigheter i relasjons og kommunikasjonskompetanse og den etiske refleksjonsevnen som beskrevet i overordnet læringsutbytte.

Det er lagt opp til to praksisperioder, begge på 16 uker. Ifølge studieplanen beregnes det 375 timer i hvert praksisemne. Det er uklart hva disse 375 timene helt konkret skal dekke og dette må beskrives tydeligere, for eksempel antall timer tilstedeværelse på arbeidsplass, eventuell lesedag osv.

Krav om tilstedeværelse og arbeidskrav for praksisemnene er beskrevet i studieplanen. Studenter skal føre refleksjonslogg og skrive praksisrapport på bakgrunn av denne. Praksisrapport benyttes både ved underveisevaluering og ved eksamen i emnet. Eksamen kan gjennomføres muntlig eller skriftlig. Omfanget av eksamen må etter vår vurdering tydeliggjøres.

Rammer for veiledning fra fagskolen og praksisstedet er beskrevet. Studenten skal ha ukentlig veiledning fra praksissted og det skal være tre møter mellom student, veileder og skolekontakt i løpet av praksisperioden. Studenten har også mulighet til å kontakte skolekontakt utenom disse møtepunktene. Omfanget av veiledning vurderes som tilstrekkelig, men vi vurderer at teksten i praksisavtale må endres fra at «veileder skal være tilgjengelig en time i uken» til at studenten skal ha minst en time veiledning i uken, eller lignende.

Det framkommer i studieplan og søknad hvordan krav til bestått eller ikke bestått praksis vurderes og hvordan og når studenten eventuelt varsles. Vi mener det bør vurderes om ikke dette også skal presiseres som et punkt for midteveisevalueringen.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må

- Presiserer hva de 375 timene praksis per praksisemne skal dekke, for eksempel antall timer tilstedeværelse på arbeidsplass, eventuell lesedag osv.
- Endre teksten i praksisavtalen fra at «veileder skal være tilgjengelig en time i uken» til at studenten skal ha minst en time veiledning i uken eller lignende.
- Omfang av eksamen i praksisemner må tydeliggjøres
- Tydeliggjøre hvorvidt utdanningen er nettbasert med samlinger, eller en stedbaset utdanning som er nettstøttet

Fagskolen bør

- Legge til rette for organisering av studiegrupper / kollokviégrupper som jobber sammen mellom samlinger. Gruppene bør være organisert geografisk
- Vurdere å legge inn som et punkt for midtveisevaluering hvorvidt studenten står i fare for å ikke bestå og hva som i så fall må til for å bestå
- Vurdere organiseringen av studiet for deltidsstudenter; slik progresjon er lagt opp nå, får de lite av den vekselvirkning mellom teori og praksisemner som skisseres i studieplan og overordnet LUB
- Tydeliggjøre hva slags oppfølging det er av studenter knyttet til frafall, på alle obligatoriske møtearenaer.
- Tydeliggjøre det nettbaserte undervisningsopplegget, og hvilke læringsaktiviteter som er knyttet til hvilket emne

4.8 Praksisordning

§ 3-1 (4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

§ 3-5 (2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Vurdering

Praksisavtalen inneholder informasjon som regulerer de forholdene som er vesentlige for å sikre at studentene får praksis av god kvalitet. Søker har lagt ved informasjon om aktuelle praksissteder, inngåtte samarbeids- eller intensjonsavtaler og vi vurderer at disse vil sikre at studentene vil få praksis av god kvalitet, og til at læringsutbyttet kan oppnås.

I og med at det er fagskolens ansvar å sikre at alle studenter har en tilfredsstillende praksisplass, og at de har mulighet til å oppnå læringsutbyttet i praksis mener vi at i de tilfellene hvor erfaringskonsulenten jobber på systemnivå, (det vil si; ikke nødvendigvis har kontakt med brukere, pasienter eller pårørende) bør det legges til rette for at deler av praksisen foregår på individnivå i direkte kontakt med de hjelpetrengende. Dette spesielt i de tilfellene hvor studenten har praksis der hen allerede er ansatt. Dette fordi praksis er en metode for læring der en student deltar i ordinære arbeidsoppgaver i arbeidslivet for å oppnå et bestemt læringsutbytte.

Det framgår av kravspesifikasjonen for personalets kompetanse at praksisveiledere må ha minimum bachelorgrad innen helse- og sosialfag, samt ha gjennomgått en form for opplæring. Det er beskrevet i søknaden at alle praksisveiledere vil få opplæring der blant annet gjennomføring av praksis, læringsutbytte og vurderingskriterier gjennomgås. Vi mener det her også bør komme tydelig fram at praksisveiledere vil få grunnleggende opplæring om erfaringskunnskap og bruken av den innen fagfeltet.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør:

- Se til at praksis også gir kompetanse i bruk av erfaringskompetanse på individnivå i direkte kontakt med brukere, pasienter og/eller pårørende. Dette fordi praksis er en metode for læring der en student deltar i ordinære arbeidsoppgaver i arbeidslivet for å oppnå et bestemt læringsutbytte.
- Sørge for at praksisveileder vil få nødvendig opplæring om erfaringskunnskap som kunnskapsform og om erfaringskonsulenters rolle og bruk av denne kunnskapen.

4.9 Undervisningspersonale

§ 3-5 (1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

§ 3-5 (3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Fagskolen har lagt ved en kravspesifikasjon som beskriver hvilke krav som settes for personalet ved fagskolen. Kravspesifikasjonen tar for seg ulike stillinger hver for seg: rektor, eksamensleder, kontorpersonale, IT-ansvarlig, pedagogisk ansvarlig, faglig ansvarlig, skolekontakt (ansvarlig for praksis), timelærere, sensor og praksisveiledere. Sett opp mot tabellen over undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen, kan det se ut som «fast ansatt» mangler som stilling i kravspesifikasjonen. Det er nemlig to personer som oppgis i tabellen som «lærer – fast» kontra «lærer – timelærer».

Formell utdanning

Kravspesifikasjonen stiller krav om at timelærerne skal ha «formell utdanning innen helse- og sosialfag på minst samme nivå som det undervises i.»

Vi savner her et tydeligere fokus på erfaringskompetanse hos timelærere. I kravspesifikasjon er ikke erfaringskunnskap nevnt som kvalifikasjon. Det ser også ut som om det er få av de ansatte som har erfaringskunnskap som en sentral kompetanse. At personalet besitter erfaringskunnskap vurderer vi som viktig, nettopp fordi dette er en utdanning der betydningen av at det finnes *ulike* former for kunnskap er så sentral. Innenfor feltet erfaringskompetanse ansees erfaringskunnskap som sidestilt med teoretisk kunnskap. At noen av timelærerne har erfaringer fra rus- og/eller psykisk helsetjenester enten som brukere, pasienter eller pårørende er dermed sentralt i denne type utdanning. Vi mener at fagskolen må sikre at de har personale med erfaringskompetanse, i tillegg til ansatte med mer ordinær utdanning.

Pedagogisk kompetanse og den pedagogisk ansvarlige

Det stilles krav om at timelærerne skal ha «kompetanse for undervisning på videregående nivå, høyskole og universitet. Dette gjelder spesielt innen lovgivning, psykologi, psykisk helse- og rusarbeid.» Vi vurderer dette som relevant pedagogisk kompetanse for denne utdanningen.

Pedagogisk ansvarlig

Det stilles krav om at utdanningens pedagogisk ansvarlige skal ha bachelor innen pedagogikk med videreutdanning og erfaring innenfor fagskolens fagområde og om pedagogisk erfaring fra videregående yrkesfag eller annet videregående nivå, samt bruk av IKT i undervisning/fjernundervisning.

Digital kompetanse

Kravspesifikasjonen omtaler kun digital kompetanse i forbindelse med stillingen IT-ansvarlig og pedagogisk ansvarlig.

Den omsøkte utdanningen skal tilbys nettbasert med samlinger og i søknaden står:

«Det er viktig for fagskolen å holde aktiviteten oppe også mellom samlingene. Derfor er det lagt opp til ukentlige forelesninger på LMS, og webinar med dialog, gruppearbeid og erfaringsutveksling. Det vil også foregå veiledning på mappe over video mellom samlingene.»

NOKUT veileder at krav til og beskrivelse av digital kompetanse må framgå av søknaden, og framhever videre at digital kompetanse naturligvis er særlig viktig for utdanninger som vil være nettbaserte. Nettpanelet som så på KBTs søknad, jf. rapportens kapittel 3, understreker dette: De mener at den planlagte ansettelsen av en formelt utdannet IT-ansvarlig må være en forutsetning for akkreditering av utdanningen.

Videre ser vi at krav til relevant digital kompetanse må tilføres kravspesifikasjonen, og den digitale kompetanse personalet allerede innehar må framgå av tabellen.

Relevant og oppdatert yrkeserfaring

Krav til yrkeserfaring relevant for undervisningspersonalet framgår kun for timelærerne:

«Arbeidserfaring innenfor de emner/delemer de skal undervise i», og ikke for fast ansatte.

Størrelse og stabilitet

Kravspesifikasjonen omtaler ikke forholdstallet mellom undervisningspersonalet og studenter. Ifølge søknaden skal 2,6 årsverk knyttes til utdanningen som vil ha 25 studenter. Det tilsier et forholdstall på ca. 1:10.

Det er uklart for oss hvordan fagskolen har kommet fram til 2,6 årsverk. Når vi legger sammen stillingsprosentene for undervisning og veiledning i utdanningen får vi 130 prosent. Legger vi sammen «stillingsprosent hos tilbyder» får vi 170 prosent. Legger vi sammen prosentene i søknadsskjemaet får vi 350 prosent. Det må tydeliggjøres hvordan 2,6 årsverk er utregnet, men det viktigste er at studentene blir godt ivaretatt, som et forholdstall på 1:10 klart legger til rette for.

Dette er en liten fagskole med et lite fagmiljø, noe som gjør utdanningen sårbar ved sykdom og fravær. Fagskolen har imidlertid beskrevet en plan for hvordan de skal sikre at studentene får undervisning og oppfølging ved eventuelt fravær / sykdom blant personalet. Ut fra forutsetningene vurderes planen som rimelig og tilfredsstillende.

Konklusjon

Nei, kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må:

- Tydeliggjøre hvilke krav som gjelder for fast ansatte lærere
- Oppdatere kravspesifikasjonen og tabellen over undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen slik at det framgår hvilke krav som stilles til digital kompetanse og hvilken kompetanse personene i tabellen har
- Redegjøre for hvordan forholdstall mellom ansatte og studenter er beregnet
- Sikre at de har personale med erfaringskompetanse, det må derfor inn i kravspesifikasjonen
- Krav til relevant digital kompetanse må tilføres kravspesifikasjonen, og den digitale kompetanse personalet allerede innehar må framgå av tabellen.

4.10 Faglig ansvarlig

§ 3-5 (4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos fagskolen i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Faglig ansvarlig er oppgitt i søknaden. Faglig ansvarlig har formell faglig kompetanse og skal ha 50% stilling som faglig ansvarlig hos fagskolen, dette dekker NOKUT sitt minstekrav. Kompetanse framgår av tabell og søknad. Det framgår at faglig ansvarlig har lang praksis fra undervisning.

Faglig ansvarlig sine oppgaver og ansvar er beskrevet i søknaden. Faglig ansvarlig skal være med i opptakskomite og sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet og oppnår læringsutbytte. Vedkommende har også ansvar for å sikre at opplæring skjer i henhold til gjeldende konvensjoner og styringsdokumenter og at utviklings- og kvalitetsmål nås. Fagansvarlig har også ansvar for å analysere lover og forskrifter og deres følger for læreplaner. Sammen med pedagogisk ansvarlig skal fagansvarlig utarbeide timefordeling og forslag til timeplaner. Faglig ansvarlig godkjenner kriterier for vurderinger og undervisningsplaner. Faglig ansvarlig skal også «kvalitetssikre læringsprosessen og læringsresultatene».

Det er i søknaden beskrevet at utviklingen av det pedagogiske opplegget vil være et samarbeid mellom skolens ansatte og andre aktører, som praksisfeltet og studenter. Faglig ansvarlig vil inngå i dette samarbeidet. Et slikt samarbeid vil være viktig for at studentene skal oppnå læringsutbytte.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

4.11 Sensorer

§ 3-6 (2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Sensorenes kompetanse vurderes å være tilstrekkelig for å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd. Det stilles ikke krav til at fagskolen skal benytte seg av eksterne sensorer, men at dette bør vurderes ved behov. Vi mener at dette bør vurderes i og med at fagmiljøet er så lite, og spesielt knyttet til tema rus- og avhengighetsproblematikk. Jevnlig bruk av tilsynssensor, for eksempel hvert andre eller tredje år i de ulike emner kan være en løsning for å sikre faglig betryggende sensur.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen bør:

- Benytte seg av eksterne sensorer, for eksempel ved jevnlig bruk av tilsynssensor på eksamen i ulike emner.

4.12 Infrastruktur

§ 3-7 Fagskolen skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Infrastruktur, støttefunksjoner og annet relevant utstyr skal gjøre det mulig for studentene å oppnå læringsutbyttet, og sikre studentene et godt læringsmiljø. NOKUT nevner spesielt at undervisningspersonalets tilgang til aktuell informasjon vil ha betydning for studentenes utdanningskvalitet. Derfor omfatter bestemmelsen også de ansattes lærings- og arbeidsmiljø.

I og med at det kun er kommet inn en beskrivelse av hva som er nødvendig infrastruktur, og en hel del ting som må kjøpes/skaffes inn for å tilfredsstille kravspesifikasjonen er det vanskelig for oss å anbefale annet enn at dette må skaffes så fort som mulig etter en eventuell akkreditering. Dette for å legge til rette for et stabilt og godt miljø for lærere, elever og alle andre tilknyttet det framtidige fagskolemiljøet. Beskrivelsen av infrastruktur supplert med det som må skaffes av diverse utstyr og personell, som må til for å sikre et godt læringsmiljø, virker tilfredsstillende.

Likestillings- og diskrimineringsloven § 17 sier at hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), skal utformes og tilrettelegges slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Dette omfatter blant annet effekten av å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse, at virksomhetens alminnelige funksjoner er av offentlig art og hensyn til sikkerhet og vern.

Vi mener at det er svært viktig at funksjonsnedsettelse ikke kun ses på i somatisk kontekst i denne sammenhengen, og at det legges til rette for et miljø for læring i trygge omgivelser.

Vi har full forståelse for at dette ikke kan gjøres før en eventuell akkreditering er funnet sted.

Vi bemerker at KBT har en avtale med Erfaringskompetanse. De produserer blant annet publikasjoner, artikler, nettsaker og foredrag om erfaringsbasert kunnskap fra brukere og pårørende. Erfaringskompetanse stiller sitt digitale og fysiske nasjonale fagbibliotek til disposisjon, samt forplikter seg til å anskaffe oppdatert og relevant litteratur som står på fagskolens pensumliste. Vi anser det som veldig positivt for utdanningen at KBT har en slik avtale.

KBT har også en avtale med TISIP Fagskole, jf. punkt 4.3 Samarbeid med yrkesfeltet. Fagskolen har, ifølge avtalen, mange års erfaring med relevant pedagogikk tilpasset læring på nett, samt med nettbasert undervisning i sanntid og tilpasning og gjennomføring av webinarer. Fagskolen skal bidra med tilrettelegging og oppfølging av læringsplattformen og støtte KBT med det pedagogiske opplegget på nett, inkludert gjennomføring av nettbaserte samlinger. Vi anser det i utgangspunktet som positivt at KBT skal samarbeide med TISIP om dette. Hvis vi imidlertid ser dette i sammenheng

med punkt 4.7 Undervisning, veiledning og vurdering, og antar nå at den nettbaserte komponenten står *sentralt* i utdanningen: Med tanke på hvor kritisk TISIPs rolle, som ekstern aktør, da vil være for gjennomføringen av utdanningen, mener vi at KBT må inngå en avtale som grundig detaljerer forpliktelsene TISIP har, for eksempel personalets tilgjengelighet og at avtalen ikke brått kan avsluttes i et pågående utdanningsløp.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Fagskolen må:

- Ved en eventuell akkreditering skaffe lokaler og sørge for at disse utformes og tilrettelegges slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse både somatisk og psykologisk
- inngå en avtale som grundig detaljerer forpliktelsene TISIP skal ha overfor KBT og utdanningen

4.13 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Følgende krav i fagskoletilsynsforskriften er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte:

- § 3-2 Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.
- § 3-3 (2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.
- § 3-3 (3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.
- § 3-4 (1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.
- § 3-4 (2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.
- § 3-6 (1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.
- § 3-5 (1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen.
- § 3-7 Fagskolen skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Se 3.1-3.12 i dette rapportutkastet for en vurdering av de ulike kravene.

4.14 Merknad fra NOKUT knyttet til kravet om infrastruktur

De sakkyndige har vurdert at kravet til infrastruktur ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, men de har også uttrykt at de har «full forståelse for at dette ikke kan gjøres før en eventuell akkreditering er funnet sted».

NOKUT kan ikke fatte vedtak om akkreditering før kravet er oppfylt. NOKUT legger imidlertid til grunn at fagskolen vil kunne oppfylle kravet før studietilbudet starter opp. Vi anser videre at å få dette forholdet i samsvar med kravet til akkreditering er mulig å gjennomføre uten en full ny vurdering av søknaden. NOKUT kan derfor gi tilsagn om akkreditering dersom de øvrige forholdene nevnt i punkt 4.13 ovenfor rettes opp i forbindelse med tilsvarsrunden. Tilsagn vil innebære at KBT ikke kan starte opp utdanningen straks, men får en garanti om at den vil akkrediteres når KBT dokumenterer tilfredsstillende infrastruktur og NOKUT fatter vedtak om akkreditering.

5 Tilsvarende

NOKUT mottok 9. desember 2019 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport. Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt de sakkyndiges tillegsvurdering av de opprinnelig underkjente kravene.

5.1 Søkerens tilbakemelding

Trondheim, 06.11.2019

NOKUT
Postboks 578,
1327 Lysaker Drammensveien 288
postmottak@nokut.no

Deres ref. 19/02183-10

Tilsvar på utkast til rapport - akkreditering av fagskole for erfaringskonsulenter ved Kompetansesenter for Brukererfaring og Tjenesteutvikling

Viser til deres brev av 28.10. og vedlagte rapport fra sakkyndige angående søknad om akkreditering av fagskole for erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid. Vi takker for en grundig tilbakemelding med påpekning om hva som må rettes opp og anbefalte endringer.

KBT har nøye gjennomgått rapporten og de krav de sakkyndige påpeker. På bakgrunn av dette har vi foretatt justeringer for å følge opp kravene. Det er for omfattende å omtale alle endringer konkret i dette brevet. Det vises derfor til vedlagte dokumenter som er endret. Vi har lagt ved et sett av opprettede dokumenter hvor endringer som vi har gjort er markert med grønn tekst. Dette for å lette den videre behandling for dere, slik at dere kan se hva som er justert.

Systemet for kvalitetssikring:

Vi har justert systemet for kvalitetssikring slik at det nå skal tilfredsstillere kravene til fagskole. Vi har tydeliggjort sammenheng mellom informasjonen som hentes inn gjennom evalueringsskjemaene og de angitte verdier. Vi har justert ned både målene og de kritiske verdiene, samt redusert omfanget av evalueringsskjemaene, slik vi ble anbefalt. Vi har videre inkludert rutine for vurdering av om utdanningene fyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning i henhold til lov og forskrifter, se vedlagt justert system for kvalitetssikring og evalueringsskjemaer.

Vedtektene

Vi har fattet vedtak om endringer i vedtektene i henhold til de krav som er påpekt, jfr. KBT-sak 44/2019, slik at fagskolens styre utgjør minst 7 medlemmer, samt tydeliggjort at styret har ansvar for kvalitetssikringen av utdanningen samt for det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet. Videre har vi korrigert nevning, i styrets vedtekter, av at klagenemnda behandler klager om «§ 6-1 tredje ledd om kvalitet på undervisning og lærer.» Dette nevnes nå som «§ 6-2», se vedlagte justerte vedtekter.

Vitnemålsmal

Vi har korrigert vitnemålsmalen og har valgt å bruke malen fra Nasjonalt fagskoleråd, slik vi ble anbefalt. Vi har inkludert en kort beskrivelse av fagskolen innledningsvis og opplyst at studentene vil oppnå fagskolegrad, samt tatt med vurderingskriterier for eksamen og skjema som opplyser om karakterskala, se vedlagt justert vitnemålsmal.

Forskrift

Vi har oppdatert henvisninger til fagskoleforskriften i egen forskrift samt korrigert mht. hvem som fatter vedtak ved klage over formelle feil ved eksamen m.m., slik at myndighet til å fatte bestemmelser er i henhold til fagskoleloven, § 23 Klage på formelle feil ved eksamen. Vi har justert rutiner for klagebehandling, se vedlagte justerte forskrifter og rutiner.

Studieplan

Vi har oppdatert studieplanen mht. emnebeskrivelser og undervisning, samt gjort de endringer som rapporten fra sakkyndige har påpekt med et unntak, se gjennomgang nedenfor.

Omfang og gjennomføring av mappeeksamen i teoriemnene EK001T, EK003T og EK003T.

Vi har beskrevet gjennomføringen av mappeeksamen og omfanget av innleveringer til eksamen, se side 45 i studieplanen.

Omfang av eksamen i praksisemnene EK004P og EK005P

Eksamen gjennomføres som en hjemmeeksamen, som gjøres enten skriftlig eller ved videoinnspilling gjennom praksisperioden som legges til grunn for sensur. Rapporten eller video leveres digitalt på læringsplattformen etter endt praksisperiode. Rapporten skal ha et omfang på 7-10 sider (A4, 12-punkts font, 1,5 linjeavstand), og videoen på ca. 20 minutter, begge i henhold til en mal/spesifikasjon, se side 46.

Justeringer i læringsutbytte beskrivelser.

Vi har justert læringsutbyttebeskrivelsene som angitt, se vedlagt justert studieplan:

- Inkludert kunnskap om recovery som et kunnskapsutbytte i emne EK001T for å skape sammenheng med ferdighetsutbytte for samme emne, se side 19.
- Inkludert kunnskap om grunnleggende etisk teori som kunnskapsutbytte for å skape sammenheng med ferdighetsutbytte og generell kompetanse, se side 19.
- Tydeliggjort sammenhengen mellom ferdighetsutbyttet «kan anvende kunnskap om risiko i sammenheng med konfidensialitet, grensesetting og suicidalitet» og et utbytte i kunnskapskategorien, ved at vi har tatt inne et nytt punkt om livskriser, se side 19.
- Vi har ikke flyttet utbytte fra EK001T, «kunnskap om selvmonitorering, selvhjelp og egenomsorg», til teoriemnet 2, EK002T slik det er bedt om. I den studieplanen vi mener å ha levert, skal dette punktet allerede være plassert slik. I vedlagte reviderte studieplan er dette uansett satt opp slik, se side 20-21.
- Inkludert kunnskap om levekår og sosiale forholds betydning som kunnskapsutbytte på emnenivå i EK003T, se side 21.
- Korrigert nivåplassering for utbyttebeskrivelsene under emne EK003T, slik at de er på nivå 5 og samstemmer med overordnet LUB.
- Vi har føyd til opplysningsplikt i kunnskapsutbyttet under emne EK003T, «har kunnskap om taushetspliktens forankring i lovverk, unntak, vurderinger og dilemmaer», Vi har føyd til dette til utbytte i EK003T, se side 21.
- Sikret at læringsutbytter på overordnet nivå, er dekket av læringsutbytter på emnenivå, herunder: at studenten «har kunnskap om norske helse- og velferdstjenesters tradisjoner og oppbygning, se side 7. Videre har tatt med dette i EK003T, se side 21.
- At studenten «kan anvende relevante og faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer» har vi inkludert under læringsutbytte på overordnet nivå, se side 8.
- Sikret at utbyttet som speiler NKR-deskriptoren; «kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling.», er utvidet fra å kun anvende til å også finne informasjon, se side 8. Vi har også fulgt dette opp i forhold til utbytter på emnenivå slik at de samsvarer med dette. Vi har innarbeidet dette i de punktene hvor det har vært relevant, se side 19-22.
- Sikret at det vektlegges at studentene også kan kartlegge mulige tiltak, ikke kun anvende. Vi har inkludert kartlegging som en del av ferdighetene i alle emnene, se side 19-22.
- Sikret dekning av NKR-deskriptoren «kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper». Vi har inkludert relasjonskompetanse med kollegaer og samarbeidspartnere i ulike tjenester. Vi har tatt inn den sistnevnte formuleringen i emnet EK001T, se side 20.
- Vi har gjort rede for hva de 375 timene praksis per praksisemne skal dekke, se side 33. I EK004P skal studentene være tilstede på arbeidsplassen 303 timer, veiledning utgjør 16 timer, arbeid med praksisrapport er beregnet til 41 timer og deltakelse i forelesninger og gruppearbeid er satt til 15 timer. I EK005P skal studentene være tilstede på arbeidsplassen 296 timer, veiledning utgjør 16 timer, arbeid med praksisrapport er beregnet til 41 timer og deltakelse i forelesninger og gruppearbeid er satt til 22 timer. Det vises for øvrig til side 14 -16 i studieplanen under beskrivelsen av emnens omfang.
- Endret teksten i praksisavtalen fra at «veileder skal være tilgjengelig en time i uken» til at studenten skal ha minst en time veiledning i uken eller lignende, se side 33.

- Tydeliggjort at utdanningen er nettbasert med samlinger, dvs. at gjennomføringen er nettbasert med 6 teorisamlinger over 5 dager og 2 praksissamlinger over henholdsvis 2 og 3 dager, se side 4. Det er tilsammen 9 samlinger, inkl. avslutningssamlingen, i løpet av utdanningen, jfr. oversikt side 14 - 19 over uker med samlinger samt organisering og progresjon i studiet. Totalt er det 262 timer fram møte på studiestedet, som er Trondheim.

Undervisningsstillinger

Vi har tydeliggjort beregninger for undervisningsstillinger i budsjett og tabeller for personale.

Lokaler

Mht. krav til lokaler har vi nå leid lokaler med mer enn 300 kvm Søbstadveien 2 på Heimdal. Disse kommer i tillegg til dem vi tidligere disponerer i Kjøpmannsgata 33 i Trondheim sentrum.

Vi vil avholde samlingene for fagskolen i lokalene i Søbstadveien 2 som vi mener tilfredsstillter kravene. Se vedlagte tegninger og beskrivelse av disse.

Samarbeid

Vi har inngått en formell samarbeidsavtale med TISIP som vil fungere som en «mentor» for KBT i forbindelse med oppstart av fagskole og spesielt kvalitetssikre nettbaserte undervisning mht. tekniske løsninger og pedagogisk opplegg.

Anbefalinger

De sakkyndige har en rekke «bør-punkter» som vi har tolket som anbefalinger. I denne omgang har vi kun fulgt opp noen få av disse. De øvrige «bør-punktene» tar vi med oss i arbeidet med etableringa av fagskolen, dersom vi får godkjent akkrediteringen.

Vi ber om å bli orientert om når et endelig vedtak vi kunne foreligge.

Med vennlig hilsen

Karl Johan Johansen

Fagansvarlig

Vedlegg:

1. Vedtak fra styret om godkjenning av endringer i vedtekter og forskrift
2. Vedtekter
3. Forskrift om fagskole for erfaringskonsulenter
4. Kvalitetssikringssystem
5. Evalueringsskjemaer kvalitetssikring
6. Rutiner for klagebehandling
7. Studieplan
8. Mal for vitnemål
9. Tegninger og beskrivelse av lokaler
10. Kravspesifikasjon for undervisningspersonales kompetanse
11. Oversikt over undervisningspersonale
12. Plan for ansettelser
13. Budsjett fagskole
14. Avtale KBT – Helse Midt-Norge
15. Avtale KBT – Trondheim kommune
16. Samarbeidsavtale med TISIP
17. Sammenhengen i utdanningen
18. Mal studentenes praksisavtale

5.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Utdanningens læringsutbytte

Vi vurderte at det manglet et kunnskapsutbytte som omhandler kunnskap om grunnleggende etisk teori, og foreslo noe i retning av «kandidaten har kunnskap om grunnleggende etisk teori og bruk av etisk refleksjon i psykisk helse- og rusarbeid». Søkeren har lagt til «[kandidaten] kunnskap om grunnleggende etisk teori». Tillegget er ikke formulert som et læringsutbytte. Vi ønsker å legge til grunn at KBT vil korrigere dette, og viser igjen til vår eksempel som en mulig formulering.

Samarbeid med yrkesfeltet

Det er nå fastsatt i avtalene at samarbeidsaktørene skal bidra i at utdanningens utbytte er yrkesrelevant og avtalene er mer formelt korrekte, med signeringsdato og fastsettelse av varighet.

Utdanningens innhold og emner

Til utdanningens innhold og emner hadde vi mange merknader, jf. punkt 4.6. I hovedsak gikk vår vurdering ut på å sikre at læringsutbytter på emnenivå samsvarer med de på overordnet nivå. KBT har tatt for seg hvert av våre krav og vi finner at de aller fleste er tilfredsstillende oppfylt. I tillegg til utbyttet om grunnleggende etisk teori, som er nevnt over, vil vi påpeke et utbytte som klart bør jobbes videre med: «[Kandidaten] kan finne fram til og anvende relevante og faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer» er ikke faglig konkretisert.

Undervisning, veiledning og vurdering

KBT har tatt for seg og besvart kravene til punkt 4.7 Undervisning, veiledning og vurdering. Vi skulle ønske de også hadde kommentert vårt bør-punkt om organisering av studiet for deltidsstudenter: «Fagskolen bør vurdere organiseringen av studiet for deltidsstudenter; slik progresjon er lagt opp nå, får de lite av den vekselvirkning mellom teori og praksisemner som skisseres i studieplan og overordnet LUB». Vi ønsker derfor igjen å framheve dette punktet og anbefale KBT å se nærmere på hvordan den nåværende organiseringen av utdanningen kan påvirke deltidsstudentenes læring.

Undervisningspersonalet

Det er nå tydeliggjort hvilke krav som stilles til undervisningspersonalet, og det er redegjort for hvordan forholdet mellom ansatte og studenter er beregnet. KBT har også redegjort for hvordan de vil sikre at de har personale med erfaringskompetanse: Det har de gjort ved å sette som «generelt krav» at «50% av personalet skal ha egenerfaring som bruker av tjenester innen psykisk helse og rus». Her kunne de eventuelt også inkludere erfaring som «pårørende». Vi mener at det ikke er nødvendig å stille et så stort krav – men det er mulig om det er gjennomførbart. Søkeren kan godt vurdere om kravet bør nedjusteres. Kravet må imidlertid rettes mot undervisningspersonalet, slik vi skrev i utkastet til rapport, ikke personalet som helhet. Vi ser ikke av dokumentasjonen hvem som har erfaring som bruker eller pårørende, men må legge til grunn at KBT har eller tilknytter seg undervisere med denne erfaringen. Dette må de se i forhold til kravet som settes i kravspesifikasjonen.

Infrastruktur

KBT har nå inngått avtale med TISIP som tydelig detaljerer hvordan TISIP skal bistå. Vi finner det tilfredsstillende. KBT opplyser også at det har leid lokaler på Heimdal for fagskolen. Ingen avtale foreligger, men det er lagt ved en beskrivelse av lokalene. Vi mener lokalene i seg selv virker gode, men stiller spørsmål ved hvordan bruken av dem vil foregå i praksis. Vi er nemlig kjent med at KBT nylig har overtatt driften av Heimdal treffsted og gjort det til «GLIMT recoverycenter». GLIMT vil

benytte de samme lokalene som fagskolen, 2. etasje i Søbstadvegen 2. Vi må forutsette at dette ikke på noen måte vil gå på bekostning av studentene og de (fagskole)ansattes lærings- og arbeidsmiljø.

5.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Utdanningen anbefales akkreditert.

Vi forutsetter imidlertid at KBT

- utformer et riktig formulert læringsutbytte for «grunnleggende etisk teori».
- stiller krav om erfaringskompetanse til undervisningspersonalet og ikke personalet i sin helhet.

Søkeren bør

- gjøre følgende læringsutbytte mer faglig konkret: «[kandidaten] kan finne fram til og anvende relevante og faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer».
- se nærmere på hvordan den nåværende organiseringen av utdanningen kan påvirke deltidsstudentenes læring.

5.4 NOKUTs tilleggsvurdering

Merknad til 5.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

De sakkyndige konkluderer med at NOKUT bør akkreditere utdanningen, samtidig som de mener at KBT fortsatt må gjøre noen endringer. NOKUT er enig i at disse punktene ikke bør komme i veien for en akkreditering av utdanningen, men vi forutsetter at de tas tak i før utdanningen startes.

NOKUTs tilleggsvurdering av de grunnleggende forutsetningene for å tilby fagskoleutdanning

Vi skrev i den innledende vurderingen, jf. punkt 2.3 Konklusjon etter innledende vurdering, at søkeren måtte oppdatere henvisninger til fagskoleforskriften i sin egen forskrift, og fagskolen skriver i tilsvaret at henvisningen er oppdatert. Vi ser at søkeren har gjort noen oppdateringer av henvisninger i sin egen forskriften, men det er fortsatt noen henvisninger som må korrigeres. For eksempel benyttes fortsatt fagskoleforskriftens tidligere navn. I KBTs forskrift § 5-4, vises det til «forskrift om fagskoleutdanning kapittel 3» mens det korrekte ville være kapittel 4. Et annet eksempel er at det i § 7-1(1) vises til «forskrift om fagskoleutdanning § 1-2 og § 1-3», to paragrafer som ikke lenger finnes i fagskoleforskriften.

Vi påpekte at det i styrets vedtekter var henvist feil: Det sto at Klagenemnda behandler klager om «§ 6-1 tredje ledd...», mens det korrekte er § 6-2. KBT har endret § 6-1 til § 6-2, men i tillegg er hele § 6-2 i utkastet til forskriften, som fulgte søknaden, tatt ut. Vi stiller spørsmål ved om dette er gjort med hensikt. Henvisningen er i alle fall fortsatt ikke korrekt.

KBT har i sitt kvalitetssikringssystem tydeliggjort sammenhengen mellom informasjonen som hentes inn og hvordan det brukes i kvalitetsarbeidet, samt inkludert en rutine for vurdering av om utdanningene fyller kravene for akkreditering. KBTs system for kvalitetssikring kan nå godkjennes.

Vår konklusjon er at det fortsatt må gjøres noen justeringer i søkerens forskrift og styrevedtekter før de grunnleggende forutsetningene kan vurderes som oppfylt på en tilfredsstillende måte. Endringene

gjelder oppdatering av henvisninger, og NOKUT legger imidlertid til grunn at det vil være enkelt for skolen å oppfylle kravet før studietilbudet starter opp. Vi forutsetter at søkeren oppdaterer henvisningene før studietilbudet starter opp. Vi anbefaler også søkeren å se på om det var riktig at paragrafen om «kvaliteten på undervisning, lærer og læringsmiljø» ble tatt ut.

6 Vedtak

NOKUT anser de faglige kravene for akkreditering av *erfaringskonsulenter innen psykisk helse- og rusarbeid*, 60 studiepoeng stedbasert undervisning og nettbasert undervisning med samlinger, ved Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling KBT som oppfylt. NOKUT akkrediterer derfor utdanningen.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden av 4. mars 2019 og i tilsynsrapporten.

Vedtaket gjelder for studiestedet Trondheim.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 5
- forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleforskriften) § 47

Beslutningen om akkreditering er et enkeltvedtak, jf. fvl. § 2. Det betyr at dere har rett til å klage på vedtaket. Klagefristen er tre uker fra dere mottar vedtaket. Reglene om dette finner der i forvaltningsloven kapittel VI. En klage skal sendes til NOKUT og inneholde informasjon i tråd med kravene i forvaltningsloven § 32. Dere kan likevel ikke klage på NOKUTs faglige vurderinger, jf. fagskoleforskriften § 55.

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. fvl. § 18.

7 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 4. mars 2019, NOKUTs saksnummer 19/02183-1
- tilsvar datert 6. desember 2019, NOKUTs saksnummer 19/02183-15

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for akkreditering av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komiteen har bestått av følgende medlemmer:

- **Førsteamanuensis Trude Klevan, Fakultet for helse- og sosialvitenskap, Universitetet i Sørøst-Norge**

Klevan har vært ansatt som førsteamanuensis i psykisk helsearbeid ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) siden 2017. Hun er utdannet barnevernspedagog og har mange års klinisk erfaring innen barnevern og psykisk helsearbeid. Klevan har en ph.d i personorientert helsearbeid og master i klinisk helsearbeid. Hennes doktorgradsavhandling var en kvalitativ studie som utforsket brukere, pårørende og fagfolk sine erfaringer med hva som oppleves som hjelpsom bistand ved psykiske kriser. Klevan har siden 2017 vært studieretningskoordinator for studieretning psykisk helsearbeid i master for klinisk helsearbeid ved USN og har siden 2014 hatt emneansvar og studieansvar for ulike emner og videreutdanninger innen psykisk helsearbeid. Hun underviser og veileder på bachelor-, master- og ph.d. nivå. Hun har som en del av sin nåværende jobb tatt videreutdanning i universitets- og høyskolepedagogikk ved USN. Klevans interesseområder innen forskning er kvalitativ metode- og kunnskapsutvikling, praksisnær forskning, recovery-orienterte og samarbeidsbaserte praksiser i psykisk helsearbeid. Hun leder for tiden forskningsprosjektet «Recovery – et samarbeidsprosjekt.»

- **Erfaringskonsulent/medforsker Morten Brodahl, Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk helse**

Brodahl jobber nå i Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (ROP) som erfaringskonsulent og medforsker. Han har jobbet innenfor fagfeltet rus- og psykisk helse siden slutten av 2006, som kurs- og foredragsholder, forfatter og brukerrepresentant i en rekke råd og utvalg, deriblant Rusmisbrukernes interesseorganisasjon (RIO). Han har også medvirket innen forskning og er medforfatter av publiserte artikler. Brodahl har vært involvert i direkte arbeid med brukere/pasienter blant annet ved Sagatun Brukerstyrt Senter, Ambulant Akutt Enhet ved DPS Elverum-Hamar og Stangehjelpa i Stange kommune. I forbindelse med sitt arbeid har han studert Samarbeidsfokusert forskning innen psykisk helsearbeid (15 studiepoeng) ved Universitetet i Sørøst-Norge og har en instruktørutdanning i mindfulness fra CO-Create. Brodahl er også styremedlem i Erfaringscentrum (erfaringskonsulentenes interesseorganisasjon), Senter for psykoterapi og psykososial rehabilitering ved psykoser (SEPREP) og Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til fagskolen som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.

Nettpanel

Referansepersonene i nettpanelet har bestått av følgende:

- **Førsteamanuensis Siri Sollied Madsen, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk.**
Madsen er utdannet førskolelærer, med en master i pedagogisk psykologi. Ved fullført master gikk hun inn i stilling som lektor i pedagogikk på førskolelærerutdannelsen ved UiT i 2010. I 2013 ble hun ansatt i stipendiatstilling på UiTs ressurscenter for utdanning, læring og teknologi (Result). Hun har gjennomført en komparativ studie mellom bruk av digital teknologi i høyere utdanning på New Zealand og i Norge, med publisering av funn i *Nordic Journal of Digital Literacy*. I denne studien benyttes både kvalitativ og kvantitativ metode, og funnene forstås i lys av læreplananalyser og analyse av politisk styring av undervisning. Arbeidet på Result har ut over forskning bestått i å bistå fagmiljøene i bruk av digital teknologi i egen undervisning. I tillegg til beskrevet utdanningsløp har hun videreutdanning i kvantitativ metode og ledelse. Siri S. Madsen arbeider nå innenfor utdanningsledelse og styrerutdannelsen. Hun arbeider ut over dette som regional samarbeidspartner i den nasjonale satsningen DEKOM. Madsen vil ha et spesielt ansvar for å vurdere den nettbaserte delen av utdanningen.
- **Høgskolelektor Marit Berg, Høgskolen i Hedmark**
Berg har 45 studiepoeng i IKT for lærere, fra Høyskolen i Østfold og NTNU. Fra arbeid ved fagskolene NKI og Norges yrkesakademi har Berg ervervet seg god kompetanse i å utforme og tilrettelegge nettbasert undervisning. Berg er dessuten autorisert sykepleier med videreutdanning i intensivsykepleie. Hun har bachelorgrad i sykepleie og mastergrad i Ernæring, helse og miljø fra Høgskolen i Akershus. Berg er nå ansatt som høgskolelektor ved Høgskolen Innlandet hvor hun underviser og veileder bachelorstudenter i sykepleie med spesielt fokus på psykiatri og kommunehelsetjeneste. Berg har tidligere vært sakkyndig med å vurdere fagskoleutdanning for NOKUT.

Referansepersonene skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til fagskolen som kan medføre inhabilitet. Referansepersonene har erklært at de ikke er inhabile i saken.